PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 35 lir

Leto XVII. - Št. 134 (4908)

TRST, sreda 7. junija 1961

Kennedy je poudaril «izredno koristnost» svojih razgovorov s Hruščevom na Dunaju

Razgovori so bili zelo mirni, padla ni nobena grožnja in noben ultimat - Upanje v napredovanje glede Laosa - Glede Berlina in Nemčije pa si bodo še dalje izmenjavali sporočila - Glede prekinitve jedrskih poizkusov ni bilo nobenega sporazuma

WASHINGTON, 6. — Ameriški predsednik Kennedy se je danes ob 14.30 po srednjeevropskem času vrnil iz Londona v Washington. Zvečer, in sicer opolnoči po srednjeevropskem času, je govoril po radiu in televiziji o svojih razgovorih v Parizu in na Dunaju. Skupno z njim se je vrnil v Washington tudi državni tajnik Dean Rusk. Domnevajo, da bo Rusk prihodnje dni poročal na tajni seji zunanjepolitičnih odborov senata in predstavniške zbornice o Kennedyjevih razgovorih v Evropi.

V svojem govoru je Kennedy izjavil, da je bilo njegovo potovanje v Evropo nepozabna izkušnja». Zahvalil se je za prisrčen sprejem v Parizu, na Dunaju in v Londonu in je nadaljeval: «Moji razgovori s predsednikom de Gaullom so bili zame zelo bodrilni. Nekatere razlike v našem stališču glede tega ali onega vprašanja so postale nepomembne spričo naše skupne obveznosti za obrambo svobode.»

Predsednik je dodal, da je prepričanja, da je zavezništvo med ZDA in Francijo postalo trdnejše in da so odnosi med njim in generalom de Gaullom postali tesnejši, ter upa, da se je medsebojno zaupanje povečalo.

Glede dunajskih razgovorov je Kennedy izjavil, da on in Hruščev ne predvidevata v prihodnje nobenega sestanka na vrhu. Svoje razgovore s Hruščevom je obrazložil z naslednjimi besedami: «Gospod Hruščev in jaz sva si mirno in odkrito izmenjala poglede na glavna vprašanja, ki sedaj razdvajajo naši dve deželi. Rekel vam bom da sta bila dva dneva zelo mirne diskusije. Ni bilo nobene nevljudnosti, nihče ni izgubil potrpljenja, ni bilo groženj ali ultimatov ne z ene ne z druge strani. Nobena predpostavka in nobena koncesija ni bila dosežena ali dana. Noben važen sklep ni bil v načrtu ali sprejet. Noben večji napredek ni bil dosežen in ga ni bil v programu».

Kennedy je dalje izjavil, da neformalna izmenjava pogledov s Hruščevom morda ni imela toliko vzrokov za zainteresiranost kakor konferenca na vrhu, ki bi se sestala v uradni obliki. Toda dogovorjeno je bilo, da ne bo konference na vrhu v uradni obliki in niso v programu prihodnji sestanki na vrhu.

Še preden je nadaljeval svoje izjave o dunajskih razgovorih, je predsednik znova omenil svoj obisk v Franciji in je izjavil, da je mnenja, da so njegovi razgovori z de Gaullom odpravili nekatere dvome in sume in da bodo zvezni prispevek k zavezniški politiki za obrambo Berlina in pri drugih vprašanjih. Izjavil je tudi, da so bili njegovi razgovori s Hruščevom «izredno koristni» in je izrazil upanje, da bo prihodnje mogoče napredovati na ženevski konferenci o Laosu.

Nadaljeval je: «Nobeno drugo tako upanje pa ni prišlo do izraza, kar se tiče ženevske konference o ustavitvi jedrskih poizkusov». Dodal je, da je Hruščev jasno izjavil, da ne sprejema nevtralne uprave za nadzorstveni mehanizem nad jedrskim orožjem, ker po trditvah Hruščeva ni nihče dejansko nevtralen.

«Skratka, je nadaljeval predsednik, naši upi za ustavitev jedrskih poizkusov, za konec širjenja jedrskega orožja in za zmanjšanje oboroževalne tekme so dobili hud udarec. Vendar pa je važnost pogajanj prevelika, da bi ZDA mogle opustiti načrt pogodbe, ki so ga predlagale na ženevskih razgovorih».

Predsednik je nadaljeval, da je bil najtežavnejši del njegovega sestanka s Hruščevom tisti, kjer sta govorila o Nemčiji in Berlinu. Tedaj je Kennedy jasno izjavil, da so ZDA odločene podpirati svoje pravice do zahodnega Berlina za vsako ceno. «Hruščev je jasno povedal svoje stališče glede tega,» je nadaljeval predsednik, in je dodal, da bo ta obrazložitev predmet nadaljnjih sporočil. Kennedy je izjavil, da je mirovna pogodba z Nemčijo zadeva, ki se tiče vseh tistih, ki so bili z Nemčijo v vojni, in da se ZDA in njih zavezniki ne morejo odtegniti svojim obveznostim do zahodnoberlinskega prebivalstva».

Na splošno, je dodal Kennedy — Hruščev ni govoril o vojnem jeziku: mnenja je, da se bo svet premikal v njegovo smer, ko ne bo potrebe vojne.

Kennedy je zatem izjavil, da je njegova dolžnost kot predsednika vlade ZDA sprejemati sklepe, ki jih noben svetovalec in noben zaveznik ne more sprejeti zanj. Zaradi tega je bilo velike važnosti, da osebno spozna Hruščeva, zato da bo razumel njegovo stališče do sedanjih in prihodnjih vprašanj. Hkrati je želel, da Hruščev spozna Ameriko in njeno stališče, ter da realistično obrazložiti ameriško linijo z možnostjo diskusije in razjasnjevanja. «To je bilo storjeno,» je rekel Kennedy, «in če ne drugo bi moralo tveganje nevarnih pogreškov pri računanju z obeh strani sedaj biti manjše.»

«Hruščev, je nadaljeval predsednik, je rekel, da je mnogo nesreč na vsem svetu, in da jih ne bi smeli vse pripisovati njemu.» Kennedy mu je dal prav in je izjavil, da vseh protiameriških manifestacij ne navdihujejo komunisti, «toda komunisti jih izkoriščajo».

Zatem je Kennedy toplo zagovarjal svoj program o pomoči tujini in ugotovil, da se ZDA ne smejo omejiti na to, da reagirajo na dejanja komunistov, temveč morajo pomagati drugim, «da živijo boljše življenje».

«Moj obisk v Londonu, je nato izjavil Kennedy, me je opozoril ob koncu dolgega potovanja, da ostaja Zahod enoten v svoji odločenosti, da podpre svoja načela.»

Predsednik je govoril 24 minut.

V Londonu je Mac Millan govoril danes popoldne v spodnji zbornici o svojih razgovorih s Kennedyjem. Med drugim je izjavil: «Včeraj sem imel s predsednikom Kennedyjem razgovor, glede katerega je Kennedy zahteval, naj bo privaten, in tak mora ostati.» Zato je Mac Millan odklonil vsa vprašanja v zvezi s tem razgovorom. Izjavil je, da nima nič kaj dodati k včeraj objavljenemu uradnemu sporočilu. «Angleška vlada in ameriška vlada sta v stalnem stiku, kar se tiče različnih vprašanj, kakor smo sicer v stiku z drugimi vladami na različnih ravneh,» je pripomnil Mac Millan.

Voditelj laburistične opozicije Dennis Healey, je postavil naslednja tri vprašanja: 1. Ali je predsednik Kennedy karkoli namignil, da je general de Gualle pripravljen sprejeti spremembo rimske pogodbe, da se omogoči pristop Velike Britanije k tej pogodbi? 2. Ali je Mac Millan vztrajal, da mora pekinška vlada vstopiti v OZN? 3. Ali je Mac Millan povedal, da je britanska vlada mnenja, da ni zaželena obnovitev jedrskih poizkusov v ZDA?

Na vsa ta vprašanja je Mac Millan odklonil odgovor. Voditelj opozicije Gaitskell je obžaloval, ker je Mac Millan odklonil odgovor na ta vprašanja, in je pripomnil, da ravnanje Mac Millana ne more zadovoljiti opozicije. Pozval je Mac Millana, naj menja svoje stališče, ker bo Kennedy v kratkem podal zelo važno izjavo o teh razgovorih.

V poučenih krogih se je zvedelo, da je sovjetska vlada poslala ameriškemu državnemu departmaju dve noti: ena se tiče Berlina, druga pa jedrskih poizkusov. Dokumente sedaj proučujejo v pristojnih uradih.

V washingtonskih diplomatskih krogih nakazujejo v zvezi z dunajskim sestankom sedaj možnost obiska ameriškega predsednika v Sovjetski zvezi, kar je omenil Hruščev v eni svojih zdravic. V teh krogih menijo, da je treba v besedah Hruščeva dejansko videti vabilo ameriškemu predsedniku, čeprav ne formalno, in da je Hruščev prepustil Kennedyju, da javi, kadar se mu bo zdelo, da je vabilo sprejel. Diplomatski krogi pripominjajo, da Hruščev ni hotel postaviti Kennedyja v položaj, da bi se moral takoj odločiti. Dalje ugotavljajo v diplomatskih krogih, da se je Hruščev odločil, da ne bo imel tiskovne konference na Dunaju, temveč je prepustil besedo predstavnikoma tiskovnega urada obeh delegacij. Nekateri vidijo v izjavah obeh predstavnikov rahlo razliko, in sicer v tem, da so s sovjetske strani bolj kakor z ameriške poudarjali koristnost razgovorov in važnost nadaljevanja razgovorov o vprašanjih, ki so sporna.

V Bonnu je kancler Adenauer izjavil, da upa, da se bosta Kennedy in Hruščev znova sestala, če to lahko koristi izboljšanju mednarodnih odnosov. Adenauer je govoril o dunajskih razgovorih na tajni seji demokristjanske parlamentarne skupine. Kancler je izjavil, da mu je ameriški državni podtajnik Kohler izjavil včeraj popoldne, da se ni bati berlinske krize, vsaj ne v bližnji prihodnosti. «To vprašanje, je dodal kancler, je zavzemalo važno mesto pri razgovorih med Kennedyjem in Hruščevom, in ameriški predsednik je branil z veliko odločnostjo zahodno stališče. Lahko z gotovostjo rečem, je dodal Adenauer, da se je predsednik Kennedy zelo odločno boril».

Tudi včeraj so v Evianu govorili o sožitju med skupnostmi v Alžiriji

Diskusija se bo nadaljevala danes

EVIAN, 6. — Danes je v hotelu Du Parc bila deveta seja francosko-alžirske konference.

Francoski predstavnik je nocoj izjavil: «Vtis, ki prevladuje po današnji popoldanski seji, je, da gre faza, posvečena splošnemu proučevanju tez o samoodločbi in vprašanj, ki so z njo povezana, h kraju. Danes popoldne sta obe delegaciji nadaljevali proučevanje sožitja med skupnostmi v Alžiriji. Alžirska delegacija je s tem v zvezi podala izjavo in odgovorila na vprašanja francoske delegacije. Diskusija o tem se bo nadaljevala na jutrišnji seji.»

Na vprašanje, ali so danes govorili o terorističnih atentatih v zadnji dneh (zlasti v Parizu), je francoski predstavnik odgovoril, da vprašanje ustavitve bojev in terorizma stalno zaskrblja francoske delegate. Minister Joxe je znova načel to vprašanje, Alžirci pa so obrazložili svoje stališče, kar pa pravzaprav ni bil pravi odgovor na izjave Joxeja.

Medtem se ugotavlja, da so ultrasi še povečali svojo teroristično dejavnost. V preteklem tednu so izvršili v Franciji in v Alžiriji 22 atentatov.

Med spopadi, ki so bili preteklo noč v Parizu, pa je bilo ubitih 11 Alžircev, 4 pa so bili ranjeni in so jih zatem aretirali. Dalje so aretirali drugih 14 Alžircev, med katerimi je 10 vojakov, ki so služili v francoski vojski, a so se pridružili Alžircem. Med policijskimi preiskavami so aretirali drugih 80 Alžircev. Med agenti je bilo 8 ranjenih

Preteklo noč je v Parizu eksplodiral plastični naboj pred stanovanjem, kjer je stanoval politični svetovalec alžirske vlade Bumendžel. Sedaj stanujejo v tem stanovanju njegova žena in hčere. Ni bilo žrtev, škoda pa je velika. Tudi v Alžiru in drugih mestih je bilo danes več atentatov, ki so jih izvršili bodisi francoski teroristi, kakor tudi alžirski borci.

Pred posebnim sodiščem je bil bivši general Pierre Bigot, ki je sodeloval pri uporu v Alžiriji, obsojen danes na 15 let zapora. Državni pravdnik je bil zahteval dosmrtno ječo. Jutri bodo sodili generala Petita, ki je tudi sodeloval pri omenjenem uporu.

Predlog Nkrumaha glede Konga

NOVI DELHI, 6. — Predsednik Gane Nkrumah je pisal dvajsetim državnim poglavarjem in je predlagal, naj se vse države, ki imajo svoje čete v Kongu, sestnejo v Akri, da bi dosegle, da se kmalu sestane kongoški parlament.

Iz Elisabethvilla poročajo, da je bil etiopski general Yassou začasno določen za vrhovnega poveljnika čet OZN v Katangi. Konec junija bo zamenjan. V januarju je general Yassou dobil nalogo, da izvede preiskavo o umoru Lumumbe. Combe in njegov notranji minister Munongo pa ga tedaj nista hotela sprejeti.

Vlada v Elisabehtvillu je objavila izjavo, v kateri pravi, da «vlada Katange sprejema lojalno in mirno sodelovanje z vsemi kontingenti OZN s pogojem, da vzdržuje odnose dobrega sosedstva na podlagi enakopravnosti s katanškimi četami».

Izjava pravi, da imenovanje general Yassouja «dokazuje namen OZN, da bo spoštovala celovitost in oblast države na vsem ozemlju».

Nove demonstracije na Japonskem

TOKIO, 6. — Tudi danes so bile v Tokiu in v Kiotu demonstracije. Prišlo je do spopadov med demonstranti in policijskimi agenti. Demonstracije so organizirale sindikalne organizacije in levičarske študentovske organizacije proti zakonu, ki določa «zatiranje političnega nasilja». O zakonu, ki ga je poslanska zbornica že sprejela, razpravljajo sedaj pred senatom. V Tokiu je bilo med spopadi ranjenih nad 20 ljudi. V Kiotu pa je bilo med demonstracijami ranjenih 32 policijskih agentov in 65 študentov. Aretirali so več demonstrantov.

PRAGA, 6. — Predsednik CSSR Novotny je povabil maroškega kralja Hasana II., naj obišče Prago. Maroški kralj je vabilo sprejel in povabil Novotnyja, naj uradno obišče Maroko. Datumi obiskov bodo določeni pozneje.

Protest 42 afriških in azijskih držav proti politiki Portugalske v Angoli

Protestu se je pridružila tudi Jugoslavija - Na včerajšnji razpravi Varnostnega sveta OZN so predložili resolucijo, ki zahteva konec kolonializma

NEW YORK, 6. — Varnostni svet OZN se je sestal danes pod predsedstvom formoškega delegata in razpravljal o protestu, ki ga je predložilo 42 afriških in azijskih držav skupno z Jugoslavijo proti Portugalski, ki jo obtožujejo, da ogroža mednarodni mir in varnost s kršitvijo človečanskih pravic in z oboroženimi pokoli v Angoli, in ker odklanja angolskemu ljudstvu samoodločbo.

Predsednik Varnostnega sveta je povabil predstavnike Portugalske, Indije, Gane, Konga in bivšega francoskega Konga in Nigerije, naj se udeležijo zasedanja, čeprav niso člani.

Prvi govornik, liberijski delegat Bernes, je predložil načrt resolucije, ki sta ga podpisala tudi Cejlon in ZAR. Resolucija se glasi:

1. Varnostni svet se sklicuje na resolucijo glavne skupščine, ki zahteva konec kolonializma, ter poziva Portugalsko, naj začne to nemudoma izvajati v Angoli.

2. Poziva Portugalsko, naj takoj ustavi zatiralne ukrepe na afriškem ozemlju.

3. Poziva Portugalsko, naj sodeluje s pododborom, ki ga je določila glavna skupščina in ki ima nalogo proučiti položaj v Angoli ter podati poročilo Varnostnemu svetu in glavni skupščini.

Kritiziral je zatem Portugalsko zaradi njene akcije v Angoli in je pozval Varnostni svet, naj naglo nastopi.

Egiptovski delegat Omar Lufti je zavrnil stališče Portugalske, češ da spada Angola pod notranjo portugalsko jurisdikcijo. Portugalski delegat pa je protestiral, ker se OZN bavi z vprašanjem Angole, ter je obtožil SZ, da je «prava povzročiteljica neredov v Afriki». Trdil je, da obstaja «sinkronizacija» med razpravo o Angoli v OZN in «neredi» na tem ozemlju, kamor «so teroristi v velikem številu prispeli», ker «v znanem glasovanju čutijo podporo pri svojih surovih zločinskih dejanjih». (Pri tem je mislil ameriško glasovanje za resolucijo proti Portugalski.)

Zadnji govornik, sovjetski predstavnik Zorin, je ostro obsodil divjaške pokole v Angoli, kjer je v teku uničevalna vojna proti Afričanom. Poudaril je, da gre za velik upor, ki je podoben uporu v Alžiriji. Dejal je, da v Angoli prodajajo na tisoče ljudi za prisilna dela, 400.000 ljudi pa je v dejanskem suženjstvu. Govoril je zatem o sadističnih portugalskih upraviteljih in poudaril, da se angolskemu prebivalstvu odrekajo najosnovnejše človeške pravice. Portugalska dobiva orožje za zatiranje tega prebivalstva od zahodnih držav in od NATO. Zorin je izjavil, da morajo Združeni narodi sprejeti odločne ukrepe v zvezi z Angolo. Seja je bila nato odložena na jutri popoldne.

Konferenca v Kairu

KAIRO, 6. — Včeraj ob 19. uri se je v Kairu začela pripravljalna konferenca predstavnikov izvenblokovskih držav. Konferenca se je začela pod predsedstvom zunanjega ministra ZAR Favzija, ki je bil na predlog indijske delegacije soglasno izvoljen za predsednika konference. Za podpredsednika sta bila izvoljena jugoslovanski državni tajnik Koča Popović in indonezijski zunanji minister Subandrio.

Dnevni red je naslednji: 1. Splošna diskusija. 2. Diskusija v pododborih. 3. Odobritev načrta dnevnega reda konference državnih poglavarjev. 4. Določitev dneva in kraja konference državnih poglavarjev.

Favzi je v svojem govoru poudaril, da pomeni ta pripravljalna konferenca pozitiven, čeprav skromen korak na poti sveta, ki naj bo zgrajen na enotnosti in sporazumevanju med njegovimi člani, in ki naj ohrani mir ter se postavi v službo vsega človeštva.

V krogih delegacij na konferenci pravijo, da bodo proučili tudi možnost, da bi razširili število držav, ki bodo povabljene na konferenco voditeljev izvenblokovskih držav. Kairska lista «Gumhurja» in «Al Ahbar» pišeta, da bodo na konferenco morda povabljeni še Libanon, Libija, Tunizija, Nigerija, Togo, Malaja, Švedska, Finska, Ekvador, Bolivija in še nekatere druge države.

Segni se danes vrne z uradnega obiska na Japonskem

V sicilski deželni skupščini spet tri neuspešna glasovanja

Ministrski svet odobril zakonski osnutek o prostovoljnem pokojninskem zavarovanju gospodinj - Sovjetski minister za zunanjo trgovino Patoličev prispel v Rim

(Od našega dopisnika)

RIM, 6. — V sicilski deželni skupščini je bila danes na dnevnem redu spet izvolitev predsednika dežele: gre to pot že za osemnajsti poskus, ker so vse dosedanje volitve predsednika bile neuspešne. Tudi današnje volitve se niso izneverile tradiciji, ki spremlja vse dosedanje poskuse za rešitev vladne krize na Siciliji. Na začetku zasedanja je komunistični poslanec Cortese predlagal prekinitev zasedanja, da bi se voditelji poslanskih skupin dogovorili o soglasnem vzdržanju pri volitvah predsednika, skupščina pa je predlog zavrnila, nakar so prešli na volitve predsednika, ki so dale v bistvu vedno enake rezultate: pri vseh treh glasovanjih je komunistični kandidat Cortese dobil glasove poslancev svoje skupine (20); desnica je dvakrat glasovala za svojega kandidata (14); pri tretjem glasovanju pa je oddala neveljavne glasovnice; KD, krščanski socialci in socialisti pa so oddali bele glasovnice (49, 51, 52)

Po glasovanju je poslanec Prestipino (KPI) predlagal razpust deželne skupščine, proti razpustu pa so se izjavili predstavniki vseh ostalih političnih skupin in podprli predlog demokristjanskega poslanca Di Napolija, ki je predlagal osemdnevno odložitev zasedanja. Tako se bo skupščina ponovno sestala prihodnjo sredo 14. t. m. z istim dnevnim redom. Za izvolitev predsednika dežele ne bo takrat potrebna niti prisotnost dveh tretjin poslancev niti absolutna večina glasujočih.

Na današnji seji ministrskega sveta je notranji minister Scelba poročal o rezultatih dosedanjih upravnih volitev, minister za delo Sullo pa o obisku pri italijanskih delavcih, ki so zaposleni v Zap. Nemčiji. Ministrski svet je odobril 70-odstotni popust na železnicah za vse volivce, ki bodo potovali na Sardinijo, da bi se udeležili bližnjih deželnih volitev; nato je odobril zakonski osnutek o ljudskem štetju, ki se bo vršilo vsakih deset let, začenši z letošnjim letom, in o štetju na področju industrije, trgovine in kmetijstva, ki se bo vršilo prav tako vsakih deset let, začenši z letom 1968; na predlog ministra Sulla je odobril zakonski osnutek, ki predvideva prostovoljno pokojninsko zavarovanje za gospodinje po 65 letu starosti, v primeru invalidnosti pa tudi prej, na podlagi vplačil — država pa bo v ta namen prispevala v prvih petih letih 2 milijardi letno; ponovno so vzpostavili državni izpit za absolvente univerz; da bi pospešili obnovo trgovinske mornarice so odobrili osnutek o kreditnih olajšavah (država bo delno krila obresti posojil za gradnjo novih in modernizacijo ali popravilo starih ladij). Poleg tega je ministrski svet odobril še vrsto drugih zakonskih osnutkov iz rednega poslovanja.

Po sedemdnevnem obisku na Japonskem je zunanji minister Segni odpotoval danes z letalom v domovino. V uradnem sporočilu o razgovorih poudarjajo soglasnost glede vprašanj, ki zadevo ohranitev miru, razorožitev, ukinitev jedrskih poskusov, pomoč zaostalim deželam, hkrati pa potrebo po okrepitvi struktur ZN in italijansko-japonskega sodelovanja v okviru OZN; kar zadeva odnose med obema deželama pa razgovori niso privedli do nobenega zaključka in jih bodo nadaljevali, ko bo japonski zunanji minister Kosaka v juliju obiskal Rim.

Danes je prispel v Rim s posebnim letalom sovjetski minister za zunanjo trgovino Patoličev z ženo; spremljajo ga generalni direktor Vinogradov, Kogevnikov in tajnik Savinov. Patoličev prihaja na uradni obisk na povabilo ministra Martinellija. Jutri bodo podpisali štiriletno trgovinsko pogodbo med obema deželama, nato pa bo Patoličev — po sprejemu pri Fanfaniju, Gronchiju in Segniju — odpotoval v Severno Italijo, kjer bo imel razgovore s poslovnimi krogi in si ogledal razne tovarne (ENI, SNIA Viscosa, Montecatini in Fiat). Ob prihodu je Patoličeva in ostale člane delegacije sprejel minister Martinelli, s katerim sta si izmenjala dobrodošlici in izrazila željo, da bi se trgovinski odnosi med obema deželama čim uspešneje in čim ugodneje razvijali.

V poslanski zbornici so nadaljevali z diskusijo o finančnih proračunih, v kateri je komunistični poslanec Spallone zatrjeval, da vlada ne drži svojih obljub; to pa ne morda zato, ker se ne bi vedela kako odločiti, ampak zato, ker hoče na Jugu vzbuditi «poplavo naročil za monopolistično industrijo, da bi tako odprla pot tej industriji na stroške države». Tudi Togoni (KPI) je obsodil meridionalistično politiko vlade. Preti (PSDI) je podčrtal nujnost ukrepov glede gradbenih področij, hkrati pa zahteval nekaj učinkovitega glede davčnih utaj. Giolitti (PSI) je počrtal pomanjkanje načrtnosti v gospodarski politiki vlade in zatrjeval, da so javni izdatki «vedno bolj važna komponenta kapitalistične ekspanzije»; napovedal je, da bodo socialistični poslanci glasovali proti proračunom. Diskusijo bodo nadaljevali jutri.

V senatu pa so nadaljevali z diskusijo o zakonskem osnutku o gradnji in modernizaciji cestnega omrežja. Granzotto Basso (PSDI) je zlasti podčrtal potrebo po moderni cestni povezavo med Srednjo Evropo in Severnim Jadranom, medtem ko je Gramegna (KPI) zatrjeval, da vladni načrt favorizira nekatera zasebna podjetja, nato pa dejal, da bi bilo bolje, če bi ogromna sredstva, predvidena v ta namen, raje porabili za regulacijo rek, da bi se tako ognili periodičnim poplavam. Demokristjanski senatorji so se zadržali pretežno na tem, kateri avtomobilski cesti je treba dati prednost, da bi tako najučinkoviteje pospešili tujski promet, senatorji KD s Sardinije in drugih krajev pa so pledirali za svoje potrebe. Diskusijo bodo nadaljevali jutri.

Prosvetna komisija poslanske zbornice je odobrila zakonski predlog, ki ga je senat že odobril, in s katerim se ukinja sprejemni izpit za vpis v srednjo šolo. Po tem zakonskem predlogu je za vpis v srednjo šolo potrebna samo prošnja in spričevalo o opravljeni, osnovni šoli. Zakon bo stopil v veljavo s 1. julijem letos.

A. P.

Komisija OAS pojde na San Domingo

WASHINGTON, 6. — Organizacija ameriških držav je včeraj uradno sporočila, da bo v četrtek odpotovala v Dominikansko republiko preiskovalna komisija petih članov. Predsedoval ji bo ameriški predstavnik Gerald Drew. V komisiji bodo še predstavniki Argentine, Mehike, Paname in Urugvaja. Naloga komisije bo, ugotoviti ali se je dominikanski režim «kaj spremenil» po umoru Rafaela Trujilla, tako da bi eventualno ukinili sankcije, ki so jih bili določili lanskega avgusta proti Dominikanski republiki.

Začasna ustava na Južni Koreji

SEUL, 6. — Danes je južnokorejski vojaški odbor proglasil začasno ustavo, ki določa funkcije sveta, ki ga sestavlja 32 članov, in vlade 15 članov.

General Čang Do Jung je odstopil s položaja obrambnega ministra, načelnika glavnega štaba in poveljnika za izvajanje obsednega stanja. Ostal bo predsednik vrhovnega sveta in ministrski predsednik. Na podlagi nove ustave ne more noben član vrhovnega sveta postati minister. Edina izjema je za generala Čang Do Junga.

Nova ustava daje vojaškemu odboru široko zakonodajno oblast in prav tako široko oblast, kar se tiče proračuna in vojske. Prav tako daje možnost, da se za ministre imenujejo civilisti. Za nove volitve ni določen datum. Volitev ne bo, dokler «ne bodo izpolnjene naloge revolucije». Vlada, ki bo imela od 10 do 15 ministrov, bo odgovorna pred vrhovnim svetom. Ta bo lahko imenoval novo vlado in odstavil posamezne ministre z dvotretjinsko večino glasov.

Suvana Fuma in Sufanuvong se bosta sestala z Bun Umom

Včeraj sta imela v Moskvi razgovor s Hruščevom - Suvana Fuma o nalogah nadzorstvene komisije - Predlogi francoskega delegata na ženevski konferenci

MOSKVA, 6. — Predsednik laoške vlade Suvana Fuma in voditelj Patet Laosa Sufanuvong sta prišla davi z letalom v Moskvo. Na letališču so ju sprejeli ministrski podpredsednik Mikojan in funkcionarji zunanjega ministrstva. Pozneje je Suvano Fumo in Sufanuvonga sprejel Hruščev na razgovor.

V Ženevi so danes razdelili časnikarjem izjavo Suvane Fume, ki jo je podal 2. junija v Ksjeng Huangu. Med drugim je Suvana Fuma izjavil, da sta navzočnost in pomoč mednarodne nadzorstvene komisije trem strankam v Laosu koristni in potrebni. Dalje pravi Suvana Fuma, da so tako vladne čete kakor oborožene sile Patet Laosa strogo izvrševale ukaz o ustavitvi sovražnosti. To spoštovanje pa je bilo povsem enostransko, ker je skupina iz Savanaketa namenoma mnogokrat kršila sporazum in pošiljala svoja letala na področja, ki jih nadzorujejo vladne čete in čete Patet Laosa, ter je na ta področja spuščala svoje padalce.

Zatem poudarja Suvana Fuma, da mora dejavnost mednarodne nadzorstvene komisije potekati v skladu s spoštovanjem neodvisnosti, suverenosti ter politike miru in nevtralnosti v Laosu, zato da pomaga trem strankam, da se sporazumejo o narodni enotnosti. Dalje izreka Suvana Fuma željo, naj bi konferenca med tremi strankami v Ban Na Monu: 1. takoj razpravljala in se sporazumela o načelu izvajanja nadzorstva nad ustavitvijo sovražnosti in o načelu dejavnosti mednarodne komisije, 2. ustanovila naj bi osrednjo tristransko mešano komisijo za ustavitev sovražnosti ter določila organizacijo in določbe dela v skladu s sedanjimi okoliščinami in v skladu z načelom tristranskega soglasnega nadzorstva nad premirjem, 3. pospešila naj bi svoje delo, da lahko doseže nagle rezultate, s tem da določi postopek o ustavitvi sovražnosti in celoten režim premirja istočasno s sestavo koalicijske vlade, da se ustvarijo pogoji, ki naj olajšajo dejavnost mednarodni nadzorstveni komisiji, da bo lahko v celoti izpolnjevala svoje naloge.

V Franciji je predstavnik kamboškega predsednika Sihanuka davi izjavil, da misli, da bodo Suvana Fuma, Sufanuvong in Bun Um prišli v Nico, da se tam sestanejo. Včeraj je Sihanuk dobil od Suvane Fume brzojavko, s katero mu sporoča, da bo skupno s Sufanuvongom prišel v Ženevo, da se sestaneta z Bun Umom, ki je sedaj v Parizu.

Sihanuk je poslal Suvani Fumi novo pismo, s katerim ponovno poziva voditelje treh laoških tendenc, naj se sestanejo ne v Ženevi, temveč na Modri obali.

V Ženevi je bila danes 13. seja konference o Laosu pod predsedstvom sovjetskega delegata Puškina. Razpravljali so o razgovorih v zvezi z ustavitvijo sovražnosti v Laosu ter o pristojnosti mednarodne nadzorstvene komisije. Iz govorov posameznih delegatov je bilo videti, da konferenca živi v ozračju upanja, ki ga je ustvaril dunajski sestanek. Zahodno stališče je obrazložil francoski delegat Chauvel. Med drugim je izjavil, da je ustavitev sovražnosti vprašanje velike važnosti, in je dodal, da mora komisija imeti potrebno oblast in potrebna sredstva za nadzorovanje v Laosu, ker sta se obe strani pritožili zaradi kršitve sporazuma. Izjavil je, da bi morala imeti komisija širša pooblastila kakor leta 1954. Komisija bo morala imeti tudi možnost, da avtomatično nastopi ob raznih okoliščinah. Predložil je dokument, ki obrazložuje način, kako naj bi nadzorovali izpolnjevanje obveznosti, ki sta jih sprejeli obe strani na vojaškem sektorju ter sporazume o laoški nevtralnosti.

Francoski dokument določa med drugim: 1. nadzorstvena komisija naj sestavi stalne in potujoče nadzorstvene skupine. 2. Delovanje komisije mora potekati ob sodelovanju laoške vlade. 3. Komisija bo morala razpolagati z zadostnimi potrebnimi sredstvi. 4. Delovati bo morala do julija 1964, ali dokler bo njena dejavnost potrebna. 5. Države udeleženke konference se bodo morale sestati vsaj dvakrat letno, da proučijo poročila komisije.

Angleški delegat je izjavil, da francoski dokument v celoti odraža stališče njegove delegacije. Trdil je, da so čete Patet Laosa znova prekršile sporazum o ustavitvi sovražnosti.

Nadaljuje se pričanje o strahotah v Eichmannovih taboriščih smrti

V Treblinki so pobili 750.000 Židov, v Belsecu pa 600.000

Pogumne židovske mladenke v taborišču Sobibor, kjer so se jetniki uprli in zbežali med partizane

JERUZALEM, 6. — Na včerajšnji popoldanski razpravi proti vojnemu zločincu Eichmannu se je nadaljevalo zasliševanje prič. Prvi je pričal poljski Žid Moše Bahir, ki je izjavil, da je nekega dne prišel Himmler skupno z Eichmannom na ogled taborišča Sobibor. Izjavil je, da se je «med obiskom Himmlerja zgodil nekak čudež» in da so vsi jedli konjsko meso.

Priča Jakov Biskovic je pričal, kako so z majhnimi vagoni pošiljali žive in mrtve na kraj, kjer so jih zažigali, in veliki kresovi so se videli več kilometrov daleč. Povedal je, da so njegovega očeta ustrelili, ker je dobil tifus, in je zatem govoril o uporu, ki je nastal 14. oktobra v taborišču Sobibor. Nekatere židovske mladenke, ki so bile določene za služkinje, so ukradle več ročnih bomb in uporniki so se zatem polastili nekaj strojnic ter so zbežali v gozd, kjer so se pridružili partizanom.

Mihael Roflenvik je pričal o likvidaciji Židov, s tem da so jih zadušili na posebnih kamionih s plinom, ki so ga izpuščali kamioni. «Slišali so se klici, je dejal, toda takoj ko so motorji začeli delovati, so klici počasi pojenjavali».

Zadnji je pričal Mordechai Zjuravsky, ki je izjavil, da je videl skupine 80 do 100 ljudi, ki so jih postavljali na kamione, kjer so jih zadušili s plinom motorjev.

Razprava se je nadaljevala danes zjutraj in popoldne. Prvi je pričal danes Poljak Šimon Srebnik, ki je izjavil, da so ga Nemci odpeljali v taborišče Chelmo konec leta 1943, ko je imel 13 let. Na noge so mu pritrdili 40 centimetrov dolgo verigo, da ni mogel normalno hoditi. Ukazali so mu, naj izdira zlate zobe mrtvim Židom, ki so jih zadušili s plinom. Od časa do časa so Nemci ubivali člane skupin, ki so bili dodeljeni pokopavanju in zažiganju deportirancev, ki so jih bili umorili, v plinskih celicah. Jeseni 1940 so ustrelili vse člane skupine, kateri je pripadal Srebnik. On je po naključju ostal živ. Krogla ga je zadela v tilnik in je ušla skozi usta. Obležal je nepremično med mrliči, medtem ko je neki stražar ustrelil v vsakogar, ki je kazal še znake življenja. Zvečer mu je uspelo zbežati in se je skrival do prihoda sovjetskih čet.

Jutri bosta pričali dve deportiranki iz taborišča Oswieczin, ki so ju Nemci sterilizirali.

Naslednje priče so pričale o pogojih v uničevalnem taborišču Treblinka blizu Varšave. Eliyahu Rosenberg je poročal, da so nekega dne v 45 minutah umorili s plinom 10.000 ljudi. Drugi dve priči sta pričali, kako so v taborišču streljali Žide ali pa jih morili s plinom. Nekega dne sta prispela v Treblinko dva vagona, polna otrok, ki so bili napol zadušeni, ker so bili natrpani v vagonih. Esesovci so jih vse postrelili. Avgusta 1943 so se Židje v tem taborišču uprli, toda upor je le deloma uspel, in tedaj so postrelili mnogo voditeljev upora.

Abraham Lindwasser, ki je sedaj uradnik pri židovskem izraelskem obrambnem ministrstvu, je povedal, da je moral dva meseca izdirati zlate zobe Židom, ki so jih umorili s plinom. Nekega dne se je znašel pred truplom svoje sestre. Tedaj je zahteval, naj ga dodelijo k drugemu delu. Dobil je nalogo, da čisti izdrte zobe. Povedal je, da so vsak teden poslali v Berlin dva kovčka, v katerih je bilo od 8 do 10 kg zlatih zob. Povedal je tudi, da je skušal napraviti samomor, ko je zvedel, kakšno delo so mu dodelili. Zadnji trenutek ga je rešil njegov tovariš, in sicer, ko je že visel na pasu.

Popoldne je državni pravdnik govoril o taborišču smrti Belsec na Poljskem, od koder se ni nihče vrnil živ. V tem taborišču so pobili nad 600.000 Židov, v taborišču Treblinka pa so jih pobili okoli 750.000.

Državni pravdnik je prebral dokument, iz katerega izhaja, da je židovski urad, ki ga je vodil Eichmann, naročil veliko količino cijankalija, ki bi zadostoval za umor 8 milijonov Židov.

Titovo potovanje po Srbiji

BEOGRAD, 6. — Na poti po Srbiji je predsednik Tito obiskal danes Jastrebac, kjer se je sestal s preživelimi borci Rasinskega partizanskega odreda. Zatem je obiskal Ćupriju, Sisevac in Brestovačko banjo. Jutri dopoldne bo spustil v obrat novo tovarno žveplene kisline v Boru in tovarno superfosfata v Majdanpeku. Nova tovarna žveplene kisline bo proizvajala letno 250.000 ton kisline, tovarna superfosfata pa 565.000 ton superfosfatnih gnojil.

Vreme včeraj: najvišja temp. 19, najnižja 16.1 stopinj, zračni tlak 1008,3 stalen, veter 10 km vzhodnik, vlaga 82 odst., padavine 2.3 mm, nebo pooblačeno, morje skoraj mirno, tempratura morja 20.8 stopinj.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 7. junija
Zorica
Sonce vzide ob 4.15 in zatone ob 19.52. Dolžina dneva 15.37. Luna vzide ob 1 in zatone ob 12.34.
Jutri, ČETRTEK, 8. junija
Medard

Prihod brazilske delegacije

Razgovori o možnosti ustanovitve stalnega skladišča kave v Trstu

Posebni poslanik brazilskega predsednika, ki je že obiskal nekatere evropske države, je včeraj obiskal vladnega komisarja in župana - Danes tiskovna konferenca na brazilskem konzulatu

Včeraj je prispel v Trst posebni poslanik predsednika Brazilije veleposlanik Joao Dantas, katerega so med uradnim obiskom spremljali poslanec Clovis Ferro Costa, diplomat Leckie Lobo, predstavnik brazilskega inštituta za kavo Paolo Marethson in dr. Agostino Olavo Rodrigues. Visoki brazilski gostje so se dopoldne sestali s predsednikom tržaške trgovinske zbornice dr. Caidassijem in tajnikom zbornice dr. Barisonom. Nato pa jih je v spremstvu brazilskega konzula v Trstu Guedes Nogueire sprejel vladni generalni komisar dr. Palamara in kasneje tržaški župan dr. Franzil.

Popoldne so člani brazilske delegacije sodelovali na sestanku s tržaškimi predstavniki, ki je bil v prostorih tržaške trgovinske zbornice. Sestanek je trajal dve uri in so na njem razpravljali o gospodarskih in tehničnih vprašanjih glede ustanovitve stalnih brazilskih skladišč za kavo in za les v tržaškem pristaniščU. Kot je znano, že dalj časa z uspehom posluje v Trstu stalno skladišče za brazilsko kavo, ki pa je namenjena izključno za italijanski notranji trg. Že dalj časa pa se govori o ustanovitvi podobnega skladišča, ki naj ne bi služil samo za potrebe notranjega italijanskega trga, temveč za izvoz kave in lesa tudi proti obsežnejšim področjem Srednje Evrope in to ne oziraje se na različne notranje ureditve srednjeevropskih držav. Pri tem pa seveda nastaja vrsta zapletenih vprašanj gospodarskega značaja, saj obstajajo različni uvozni in izvozni sistemi proti raznim državam, kot tudi so odnosi med Italijo in omenjenimi državami bistveno različni.

O rezultatih razgovorov na tržaški trgovinski zbornici so kasneje obvestili vladnega generalnega komisarja dr. Palamaro.

Danes si bodo brazilski gostje ogledali pristaniške naprave, kasneje pa bo veleposlanik priredil ob 16. uri v prostorih brazilskega konzulata tiskovno konferenco.

Posebni poslanik brazilskega predsednika je že obiskal vrsto evropskih držav in na ta način vzpostavil tesnejše stike, da bi se povečala trgovinska izmenjava med Brazilijo in Evropo. V tem okviru pa lahko Trst predstavlja pomembno stično točko, saj lahko služi z ustanovitvijo posebnih stalnih skladišč kot nekak most zlasti za srednjeevropske države z Brazilijo. Tržaški gospodarski krogi zato pričakujejo, da bodo razgovori privedli do konkretnih zaključkov.

—«—

V nedeljo splavitev prekooceanske ladje v tržiški ladjedelnici

V ladjedelnici CRDA v Tržiču bodo 2. julija splavili prvo izmed dveh prekooceanskih potniških ladij, ki jih grade za Tržaški Lloyd. Gre za 27.000-tonsko potniško ladjo, ki bo lahko sprejela 1.750 potnikov. Ladja je dolga 214 metrov, široka 28.5 in bo lahko razvijala brzino 23 milj na uro. Obe ladji bosta vozili na progi med Genovo in Avstralijo.

Ob tej splavitvi bodo istočasno proslavili tudi 125-letnico ustanovitve pomorske družbe, ki je priredila na krožku trgovinske mornarice razstavo svoje dejavnosti v preteklosti.

—«—

Zborovanje upokojencev

Sindikat upokojencev bo organiziral danes in v sredo javna zborovanja na temo: «Zahtevamo povišanje pokojnin». Zborovanje bo danes ob 16. uri v Miljah in v četrtek ob 11. uri v Rojanu.

V maju 427.000 obmejnih prehodov

V maju je prešlo mejo na tržaškem področju s propustnicami po videmskem sporazumu 427 tisoč oseb. Največ prometa je bilo kot običajno na bloku pri Skofijah, skozi katerega je šlo 187 tisoč potnikov, sledi blok Fernetiči s 138 tisoč potniki in blok Pesek s 27 tisoč potniki.

Visoko je bilo tudi število obmejnih prehodov s potnimi listi in je maja prekoračilo mejo 114 tisoč potnikov s potnimi listi, od česar je bilo 36 tisoč jugoslovanskih in 25 tisoč italijanskih državljanov.

—«—

Seja občinskega odbora

250 milijonov za javna dela

Sinoči je bila običajna seja tržaškega občinskega odbora, na kateri so razpravljali predvsem o navadnih upravnih vprašanjih. Razen tega pa so odobrili sklep o izdatku 250 milijonov lir za razna občinska javna dela na področju Sv. Marije Magdalene Spodnje. Župan pa je sporočil odbornikom, da bodo 17. junija otvorili prvo podjetje v industrijskem prostem pristanišču v Zavljah, in sicer tovarno za destilacijo alkoholnih pijač podjetja Buitoni, ki bo v Trstu proizvajalo za izvoz.

Iz koprskega okraja

Huda prometna nesreča na ovinku pri Rižani

Akademski slikar Cetin hudo ranjen - V Seči pri Piranu se je začel mednarodni kiparski simpozij

Včeraj ob 15.20 je prišlo na cesti drugega reda na ovinku pri vasi Rižana na Koprskem do hujše prometne nesreče, pri kateri sta bila hudo ranjena 39-letni akademski slikar profesor Mire Cetin iz Kopra in Mirko Kovačec iz Pirana. Do nesreče je prišlo, ko je profesorja Cetina na omenjenem ovinku pri Rižani zaradi neprimerne hitrosti na mokri cesti zaneslo z avtomobilom pravokotno čez cesto tako, da se je Mirko Kovačec, ki je prihajal iz nasprotne smeri z vso močjo zaletel z osebnim avtomobilom v sredino Cetinovega vozila. Pri trčenju je bil hudo poškodovan profesor Cetin, kateremu je počila vranica. V izolski bolnišnici so mu vranico z operacijo odstranili, njegovo stanje pa je zelo resno. V Izoli so operirali tudi Mirka Kovačca zaradi zloma pogačice. Prvo pomoč so nudili tudi njegovi ženi Anici in sopotniku Janezu Striglju, ki pa sta že v domači oskrbi. Lažje poškodbe je utrpela Cetinova žena Jerica, medtem ko je 17-mesečni otrok Mirka in Anice Kovačec ostal nepoškodovan. Škodo na Cetinovem avtomobilu cenijo na okrog pol milijona dinarjev, na Kovačcevem pa na 300.000 dinarjev.

***

V Seči pri Piranu se je začel v nedeljo mednarodni kiparski simpozij «Forma viva», ki se bo zaključil 4. septembra z otvoritvijo velike kiparske razstave. V nedeljo so prispeli v Portorož prvi trije kiparji, in sicer Američanka Pat Diska, Poljak Olgierd Tružinski in Japonec Haime Tagashi, včeraj pa je prišel z vso svojo družino holandski kipar Carel Kneulman. Druge kiparje, ki so se prijavili za portoroški oddelek simpozija, pričakujejo prihodnje dni. Umetniki bodo ustvarjali svoja dela v gozdiču na polotoku Seča, kamor bodo pripeljali velike, do 7 ton težke sklade kamna iz grožnjanskega kamnoloma. V dveh do treh mesecih bodo kiparji bloke obdelali, nakar bo mednarodna žirija umetnostnih kritikov njihova dela ocenila in najboljše nagradila. Prihodnji mesec pa se bo pričel simpozij tudi v Kostanjevici, kjer bodo kiparji obdelovali debla do 200 let starih hrastov. Iz izgotovljenih del bodo uredili tako v Seči kot v Kostanjevici galerijo na prostem. Galerijo bodo vsako leto dopolnjevali z deli, ki jih bodo ustvarjali umetniki v naslednjih simpozijih.

—«—

Prošnje za profesorsko službo na slov. šolah

Solski skrbnik sporoča, da je v tajništvu srednjih šol s slovenskim učnim jezikom na vpogled uredba vladnega komisariata, nanašajoča se na imenovanja poverjenih profesorjev in suplentov na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom tržaškega ozemlja za šolsko leto 1961—62.

Prošnje za nadomestna mesta je treba predložiti v roku do 20. junija t. l.

—«—

Odlikovanja zaslužnim delavcem

V nedeljo bo tržaška trgovinska zbornica podelila zlata odlikovanja v zvezi z natečajem «Za zvestobo na delu in gospodarski napredek». Na svečanosti, ki bo v nedeljo ob 11. uri v dvorani v Ul. San Nicolò 5, bodo podelili odlikovanja 46 delavcem, ki so že dolgo časa zaposleni v istem podjetju, in 31 podjetjem, ki že dalj časa poslujejo na našem področju. Poleg tega bodo podelili pet odlikovanj podjetjem, ki so znatno izboljšala svoje usluge.

—«—

Upokojenec ima pravico do dveh pokojnin

Ustavno sodišče je z razsodbo od 27. maja razsodilo, da nasprotuje ustavi člen 27. dekreta predsednika republike od 26. aprila 1957 št. 818 in tako potrdilo stališče INCA, da ima upokojenec pravico do dveh pokojnin. Upokojenci in njih vdove, ki imajo za to potrebne rekvizite in ki jim je INPS odobrila samo povišek pokojnine, naj se obrnejo na INCA v Ul. Zonta 2, da bodo sestavili prošnjo za revizijo pokojnine.

—«—

Izvolitev vodstva Krščanske demokracije

Včeraj je glavni pokrajinski odbor Krščanske demokracije izvolil iz svoje srede ožje vodstvo. Za tajnika je bil ponovno izvoljen Corrado Belci, za podtajnika Sergio Gasparo, za upravnega tajnika dr. Alberto Savona, pokrajinski odbornik. V izvršni odbor pa so bili izvoljeni tudi Botteri, Coloni, Rinaldi, De Carli, Lucia Benni, Vigini in Stopper. S posvetovalnim glasom pa so v pokrajinskem odboru: Vattovani, Marangon, Valenti, Bartoli, Gregoretti, Tanasco, Bologna, Seiolis, Babille in Gentile.

—«—

PSI o ENCO

Izvršni odbor Italijanske socialistične stranke je izdal včeraj naslednje poročilo:

Izvršni odbor PSI ugotavlja, da je pokrajinski upravni odbor s sklepom, s katerim je vzel sklepu občinskega sveta o občinski potrošni ustanovi (ENCO) vso vsebino, ponovno vsilil svojo voljo krajevnim ustanovam. Podobna akcija je v teku tudi proti prevzemu prevozne pogrebne službe v občinske roke. PSI opozarja pri tem na odgovornost demokristjanske vlade, ki v Trstu kakor drugod v kali zatre vsako socialno pobudo.

P. d. «Slavko Skamperle Sv. Ivan — Trst

Vabi vse člane in prijatelje društva na proslavo

20-letnice OF

ki se bo vršila s kratkim programom **v sredo 7. jun. 1961 ob 20.30 uri** v društvenih prostorih na **stadionu «Prvi maj»**

Proslava bo združena **z razstavo NOB**, ki bo odprta **7. in 8. t. m.**

Slovensko gledališče v Trstu

DANES 7. t. m. ob 20.30 uri
na Opčinah
Emmerich Kálmán

«Čardaška kneginja»

opereta v treh dejanjih
Napisala:
LEO STEIN - BELA JENBACH
Prevedel: M. L.
Scenograf: JOŽE CESAR
Koreograf:
NADA KRIŽMANČIČ
Korepetitor:
ALEKSANDER VODOPIVEC
Asistent režije:
STANE STAREŠINIČ
Zbor naštudiral in instrumentiral dirigent:
OSKAR KJUDER
Režiser:
ADRIJAN RUSTJA

***

Leopold Maria, knez Lippert-Welersheim — Stane Raztresen; Anhilta, njegova žena — Leli Nakrstova; Edwin Ronald, njun sin — Jožko Lukeš; Kontesa Stasi, knezova nečakinja — Miranda Caharija; Grof Boni Kancsianu — Stane Starešinič; Sylva Varescu — Nerina Pelicon; General — Danilo Turk; Poročnik Ronsdorf — Julij Guštin; Fery pl. Kerekes — Silvij Kobal; Poslanik Mc Grave — Justo Košuta; Grofica Tschappe — Zlata Rodoškova; Kiš — Josip Fišer; Baronica Exner — Slavica Bandi; Kavalirji — Alojz Milič, Fabio Fečar, Franko Drašič, Florjan Drašček, Nino Bandi, Rinaldo Vremec; Dame — Elvi Miklavec, Marta Verk, Tatjana Sosič, Alenka Križnič, Ina Piščanc, Dragica Jerina; Mikša — Edvard Martinuzzi; Cigan — Silvan Križmančič; Lakaj — Edvin Guštin

Veljajo gledališki kuponi

Uprava SG obvešča cenjeno občinstvo, da so cene za operето nekoliko višje zaradi izredno velikih stroškov, ki jih zahteva taka uprizoritev.

V nedeljo 11. junija 1961 ob 20.30 uri nastopi v Kopru na Titovem trgu

URALSKI DRŽAVNI RUSKI NARODNI ZBOR PLESOV IN PESMI

Rezerviranje vstopnic na sedežu SPZ, Ul. Geppa 9 telefon 31-119 od ponedeljka 5. junija dalje v uradnih urah.

GLEDALIŠČA

TEATRO NUOVO

Danes ob 21. uri bo Tržaški krožek za jazz predstavil Jazz Contest, program ard hop in kalifornijski jazz. Igrala bosta ansambla Amedeo Tommasi Trio in Videmski moderni kvintet. Prodaja vstopnic pri gledališki blagajni.

***

Od jutri dalje predstava v dveh delih «Come siam bravi quaggiù», Sandra Bajinija in Vittorija Franceschija. Rezerviranje mest in prodaja vstopnic pri gledališki blagajni in pri osrednji blagajni v Pasaži Protti.

KINO

Nazionale 15.30 «Zločin za zločin». Farley Granger.
Fenice 15.30 :«Zgodi otoka. Gerard Philipe, Maria Felix.
Excelsior 16.00 «Opoldansko srečanje». Gary Cooper.
Grattacielo. 16.00 «Za zaprtimi vrati». Anita Ekberg, Claudio Gora.
Arcobaleno 16.00 «Rdeče sence». John Wayne
Supercinema 16.00 «Poletje ljubezni». Ingmar Bergman.
Alabarda 16.00 «Marisol. otrok iz Madrida», technicolor, Marisol, Anselmo Duarte. Zadnji dan.
Aurora 16.30 «Le Fric».
Cristallo. 16.30 «Prekleto pleme». Technicolor.
Garibaldi 16.30 «Divja sila». Paul Newmann, Lita Milan.
Capitol 16.30 «Čudovita sedmerica». Technicolor, Y. Brynner.
Impero 16.30 «Deček za vsako uporabo».
Italia 16.30 «Skrivnost Poljanne». Technicolor Richard Egan.
Massimo. 16.00 «Duesseldorfska zver». Peter Lorre. Prepovedano mladini.
Moderno 16.30 «12 moških za umoritis». Cameron Mitchel. Prepovedano mladini.
Astoria 17.00 «Jeremija pes in vohun». Slikanice v technicolorju.
Astra 16.30 «Nezgode Pippa, Pluta in Paperina». Slikanice v technicolorju.
Vittorio Veneto 16.00 «Neapeljski zaliv». Clark Gable, Sophia Loren. Technicolor.
Ideale 16.00 «Noč in megla». Prepovedano mladini.
Marconi 16.00 «Dekle iz trga sv. Petra». Vittorio De Sica, Walter Chiari.
Savona 16.00 «Na robu prepada». Technicolor Cornel Wilde.
Odeon 16.00 «Goljufi iz Kube». E. Flynn, Gia Scala.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 7. t. m. ob 19.30 film:

Mačka praska

(LA GATTA GRAFFIA)

IZLETI

PROSVETNO DRUŠTVO V SKEDNJU

priredi v nedeljo 16. julija 1961 izlet v Soško dolino in k izviru Soče. Vpisovanje vsak popoldne in četrtek na sedežu društva v Skedenjski ulici 124-I od 20.30. do 22. ure.

***

IZLET SPDT NA SNEŽNIK

18. junija izlet na Snežnik. — Vpisovanje kot običajno v Ulici Geppa 9/I.

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst - Ul. sv. Frančiška 20
Telefon 61-792

N O V O :
Vojo Terič: *Sedem borcev* L 1.600.—
France Filipič: *Pojoči konji* L 1.070.—

Nadaljevanje poročila o regulacijskem načrtu

Na Sv. Primožu bodo zgradili posebno turistično središče

Drugo «višinsko» turistično središče bo na Griži
Močno bodo razširili turistične naprave na obali

Na zadnji seji tržaškega občinskega sveta je odbornik za javna dela Geppi nadaljeval razlago mestnega regulacijskega načrta. Pri tem je še enkrat poudaril, da so pri izdelavi načrta upoštevali tri glavne kriterije: nakazali so bodoči razvoj cestnega omrežja, razdelili področje na razne predele, upoštevajoč vrsto zidanja, za katero bodo namenjena, ter razdelili občino tudi ozemeljsko na dva dela: na del, ki je že zazidan, in na del, kamor se bodo širile gradnje.

V ta namen so izdelali poseben zemljevid, označen z raznimi barvami, ki nakazujejo gostoto stavb. Ta ko je na tem zemljevidu označeno mestno središče z živo rdečo barvo, kjer se zida intenzivno, medtem ko postaja barva vedno bolj bleda, čimbolj se krči gostota stavb. Tako spadajo na primer razne vasi kot Kontovel in Prosek, Križ, Trebče, delno Opčine v skupno D, ki je bledorumene barve, kjer pride v poštev zidanje his z nekoliko sveta okoli, tako da je med njimi nekaj prostora, čemur se strokovno pravi «ekstenzivna» gradnja.

Geppi je nato naštel posamezna nova samostojna naselja in na kratko orisal posebno turistično področje, ki se bo raztezalo na severni strani mesta ob obali, medtem ko bo služila južna stran mesta za industrijo. Turistični predel se bo delil v dva odseka: turistični rezidencialni odsek in odsek namenjen za kopališča. Na turističnem rezidencialnem odseku bodo zgradili hotele in restavracije ter se bo raztezal od sedanjega železniškega nadvoza nad Miramarskim drevoredom do Barkovelj, in sicer na kraju ,kjer so sedaj tik ob morju železniški tiri, kateri bodo s časom odveč, ker se teža prometa prenaša na novo pristanišče. To turistično področje je v regulacijskem načrtu novost, ker ga prejšnji ni predvideval. Na splošno se vsaka turistična dejavnost deli v obmorsko in višinsko: k temu je treba dodati še turistični tranzit. Pri nas bo obmorsko področje pričelo v Barkovljah in se končalo na severozahodni občinski meji. Pri Križu na Sv. Primožu in v tamkajšnjem okolišu pa bo višinsko področje, to je na pol hribovsko. Ta predel, visok okrog 300 m nad morjem, bo postal turistično središče s hoteli in drugimi turističnimi napravami. Drugo takšno središče z drugačnimi značilnostmi pa bo na Griži (Parkljevem hribu), to je v bližini novega svetišča. Na ta način bodo zadovoljili turizem, saj se bo lahko turist v zelo kratkem času kopal v morju in se naužil morskega zraka, nato pa se povzpel na kraško planoto ,kjer je že na pol gorsko področje. Seveda pa ne smemo pri tem pozabiti, da gre za načrte bodočnosti, ki še ne pridejo v poštev če ne zaradi drugega, že zato, ker ni denarja.

Kot smo že zgoraj omenili, se deli mesto v glavnem na dva predela, to je na zazidanega, in na tistega, ki je namenjen za bodočo zidavo. Kar se tiče gostote zidanja, vsebuje mestno središče predvsem področja, namenjena za intenzivno zidanje, kar sega v tako imenovano področje A, poleg tega segajo v središče tudi področja B, ki služijo za ekstenzivno zidanje. Tu torej ni mogoče potegniti ostre črte ločnice. Ostala področja pa segajo vsa izven mestnega središča.

Kar se tiče posameznih obrobnih naselij, ki bodo samostojna in ki bodo razpolagala z vsemi potrebnimi javnimi poslopji, napravami in uslugami, so na prvem mestu Barkovlje, in sicer predel ob morju. Drugo naselje bo Barkovlje - Boved, ki pa bo po važnosti zaostajalo za prvim. Tretje naselje bo Greta, ki bo nekako «glavno» naselje, h kateremu bosta težili dve «drugotni» naselji, in sicer Spodnja Greta in Trstenik. Sesto naselje bo Rojan, h katerem bodo gravitirali naselje Rojan-Scala Santa, Rojan — Mlini in Vernieliis (Škorklja). Ta skupina naselj se bo končala na Kolonji pri Hribu za univerzo.

Po Kolonji bo prvo samostojno naselje Vrdela, okrog katerega ne bodo mogla zaradi zemljepisnih pogojev nastati druga naselja. To naselje deli od Rocola Bošket; pri Rocolu pa se tudi že začenjajo obrisi novega naselja Kjadin. 13. samostojno naselje bo Katinara z Loljerjem. Nadaljnja naselja so Sv. Marija Magdalena Zgornja, Kolonkovec, Sv. Ana in Sv. Marija Magdalena Spodnja. 18. naselje je San Sergio, ki spada med popolnoma nova naselja. K temu je treba dodati še Škedenj, ki pa je staro naselje, katero bodo samo zaokrožili.

Kar se tiče samih področij, jih regulacijski načrt deli v: rezidencialno, turistično, trgovsko, industrijsko, v področje, posvečeno zelenju (vrtovi, parki, gredice), železniško področje, bolniško področje in področje, ki bo posvečeno posebnim namenom. Načrt določa nato, kako se posamezna področja delijo v predele glede gostote poslopij in njihove višine, kar pa je seveda skupno vsem regulacijskim načrtom.

—«—

Na ortopedskem oddelku je včeraj ob 12.45 umrl 76-letni Mario Raseni iz Ulice Media 19, ki so ga že 15. januarja sprejeli s pridržano prognozo, ker si je zlomil nogo na cesti blizu svojega doma, ko ga je močan sunek burja vrgel na tla.

Iz sindikalnega življenja

Danes v čistilnici Esso volitve notranje komisije

Proglas sindikata petrolejskih delavcev CGIL - Nadaljevanje stavke v Italcementi

Danes se prično volitve za notranjo komisijo v čistilnici mineralnih olj «Esso» in tudi tokrat nastopajo dve listi. Tajništvo pokrajinskega sindikata petrolejskih delavcev SiLP-CGIL je pred volitvami izdalo proglas, v katerem opozarja na uspeh pri zaključevanju pogodbe ANSIP, ki je prinesla nedvomna normativna in gospodarska izboljšanja za zaposlene delavce. To je bil rezultat enotne borbe in 48-urne stavke, na osnovi česar so delavci zmagali.

Sedaj pa je treba z borbo nadaljevati, da se zagotovi delovno mesto, in da se preprečijo premeščanja, odnosno grozečo demontažo naprav. Mnogo se namreč govori, da namerava centrala sploh opustiti tržaško čistilnico mineralnih olj in da bodo preusmerili celotno proizvodnjo proti drugim velikim in novim obratom, ki jih grade v drugih mestih v Italiji.

V zvezi s temi vprašanji je že pred meseci interveniralo vsedržavno tajništvo tega sindikata pri ministrstvu za industrijo in trgovino in kaže, da je imela ta intervencija določene pozitivne posledice. Seveda na je to vse premalo in je potrebna budnost delavcev, da se preprečijo vsi poskusi premeščanj, ki bi samo škodili tržaškemu gospodarstvu in seveda v prvi vrsti prizadetim uslužbencem podjetja.

***

Nadaljuje se stavka v podjetju Italcementi in se predvideva, da bodo v kratkem stopili v solidarnostno stavko tudi vsi gradbeni delavci, katerih je na našem področju okoli šest tisoč. O tej solidarnostni stavki se bodo danes razgovarjali predstavniki obeh sindikalnih organizacij, ki bodo določili tudi točen čas trajanja in način stavke.

—«—

Pojasnila o zakonu za pokojnine gospodinjam

Iz Rima poročajo, da je ministrski svet na predlog ministra za delo Sulla sprejel zakonski osnutek za pokojnine za gospodinje. Osnutek predvideva, da se pri INPS ustanovi posebni «pokojninski sklad», ki ga bo ta ustanova upravljala.

Za pokojnine se lahko vpišejo gospodinje, ki so dovršile 15 let in ki še niso prekoračile 50 let in ki že ne uživajo drugih pokojnin (z izjemo vojnih) na breme države ali obveznega zavarovanja in ki niso obvezno socialno zavarovane. Zavarovanje je prostovoljno.

Vsaka zavarovanka lahko svobodno določi svoj prispevek, ki ga namerava vplačevati, vendar pa so določili, da ta prispevek ne sme biti nižji od 1000 lir. Na osnovi tega prispevka se bo izračunalo, kakšna starostna pokojnina ji pripade, k čemer pa bodo prišteli še eno četrtino, ki gre na breme države. To pa v primeru, da zavarovanka ni obvezana plačevati neposrednih davkov in da ne pripada družini, katere poglavar mora plačevati dopolnilni dohodninski davek. Zakonski osnutek določa maksimalno višino tega državnega prispevka 10 milijard lir za pet let.

Novo zavarovanje za gospodinje predvideva samo pokojnino, ki se prične izplačevati po dovršenem 65 letu, odnosno invalidsko zavarovanje po petem letu plačevanja prispevkov. Pokojnine bodo razdeljene na petnajst obrokov in jih bodo šest izplačevali vsaka dva meseca, trinajstega pa decembra.

—«—

Odkrita tihotapska skupina

Agenti finančne straže so že nekaj časa zasledovali dva avtomobila «Fiat 1100», ker so sumili, da ju uporabljajo tihotapci za svoje posle. Tako so predvčerajšnjim okrog 13. ure ob izhodu iz proste luke ustavili avto, ki ga je privozil iz pristanišča 44-letni Antonio Bulich iz Ulice Massimo d'Azeglio 2, nekaj minut pozneje pa avto, ki ga je privozil 38-letni Alberto Hočevar iz Ulice sv. Marka 53, poleg katerega je sedel 22-letni Mario Bulich iz Ulice Colombo 8. Financarji so temeljito pregledali oba avtomobila in našli v prvem avtomobilu 9.50 kg, v drugem pa približno 11 kg ameriških cigaret. Cigarete so bile spretno skrite v dvojnem dnu pod ogrodjem avtomobilov. Kupili pa so jih na neki inozemski ladji, ki je predvčerajšnjim odplula iz tržaškega pristanišča.

Financarji so nato pregledali stanovanje, ki ga ima 52-letna Costanza Zambon vd. Orti v Ulici Martiri 14, ker so zvedeli, da je ta imela veze z Bulichem in Hočevarjem. V njenem stanovanju so našli 8,20 kg inozemskih in domačih cigaret ter 24 avstrijskih vžigalnikov.

Antona Bulicha in Alberta Hočevarja so aretirali, medtem ko sta Mario Bulich in Costanza Zambon vd. Orti na začasni svobodi. Zagovarjati se bodo morali zaradi tihotapstva.

Izpred porotnega sodišča

Dva mladeniča v škripcih po srečanju s ponočnjakom

Obtožnica ju dolži, da sta oropala priložnostnega znanca in mu odnesla 20.000 lir

Včeraj se je začela pred porotnim sodiščem, ki mu predseduje dr. Rossi, razprava proti dvema mladeničema, ki sta koncem lanskega leta oropala, vsaj tako trdi obtožnica, 32-letnega železničarja Sergia Negrinija iz Nabrežine (Postaja). Obtožnica trdi, da sta 21-letni Ferruccio Rados iz Ul. del Pane 3 in 23-letni Ugo Forti iz Ul. del Ponte 4, napadla 28. decembra lani Begrinija ter ga opopala 20.000 lir.

Ta dogodek je že znan našim čitateljem, saj smo že pred nekaj dnevi pisali o tej razpravi. Rados in Forti sta popivala ves večer po raznih gostilnah ter sta se znašla okoli 3. ure zjutraj v bližini nočnega lokala «bar Mexico», kamor pa jim niso dovolili vstopa, ker je bil pač že mimo predpisani policijski urnik. Pred omenjenim lokalom sta se imenovana mladeniča srečala z Negrinom, ki je bil popival celo noč. Ker so pravkar zapirali «Mexico club», je Negrini sprožil vprašanje nadaljnega ponočevanja. Rados in Forti sta trdila, da ni mogoče, da bi se naletelo v bližini železniške postaje na prijetno žensko družbo. Popolnoma drugačnega mnenja pa je bil Negrino, ki je vztrajal na tem, da je mogoče, da se naleti na lahkoživko žensko družbo.

Beseda je dala besedo in trije priložnostni znanci so se napotili na glavno postajo. Ko pa so prišli tja, ni bilo ne duha ne sluha o kakih lahkoživih ženskah. Zdi se, da sta Rados in Forti zahtevala naj Negrini plača izgubljeno stavo. Ker tega ni hotel storiti, sta ga Rados in Forti napadla ter mu iztrgala iz notranjega žepa v suknjiču 20.000 lir.

To seveda trdi obtožnica, ki je naprtila glavno odgovornost za omenjeni roparski podvig Radosu in Fortiju.

Včerajšnja razprava pred porotnim sodiščem se je začela s zaprisego novih porotnikov ter se nadaljevala s zaslišanjem obtožencev. Oba obtožena sta odločno zavrnila vse obtožbe ter sta potrdila, da sta hotela izsiliti od Negrina samo 1.000-lirsko stavo, ki jo je slednji izgubil, ker na železniški postaji niso našli ženske družbe. Obtoženec Rados je med drugim izpovedal, da je našel Negrinija na tleh pred železniško postajo.

Razprava se bo nadaljevala jutri, in sicer z govorom javnega tožilca.

Predsednik Rossi, tožilec Ballarini, zapisnikar Magliacca, obramba Poillucci in Padovani.

—«—

Z vespo v žensko ko je prečkala cesto

V Ulici Settefontane je včeraj dopoldne 25-letni Dino Bettinelli s Trga Libertà 9 povozil z vespo Elviro Bernardelli vd. Grava iz Ulice Rigutti 9, ki je tam prečkala cesto. Ženska se je pobila in ranila po glavi ter je zgubila spomin, zaradi česar so jo sprejeli na I. kirurški oddelek in se bo moral zdraviti 3 tedne.

—«—

Nesreča dijaka pri telovadbi

Med telovadno uro na športnem igrišču v Kolonji se je včeraj dopoldne ponesrečil 15-letni dijak Giampaolo Godina iz Ulice Soncini 138. Nerodno je skočil in si zlomil zapestje leve roke. Z zasebnim avtom so ga odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na ortopedski oddelek. Zdraviti se bo moral 40 dni.

—«—

Nezgodi na delu

Na delu v Novem pristanišču se je včeraj dopoldne ponesrečil 41-letni Angelo De Odorico iz Ulice Pondares 21. Pomagal je pri natovarjanju blaga, pa ga je pottsnilo med železniški voz in žerjav, zaradi česar se je pobil in ranil v dimlje ter v koleno leve noge. Sprejeli so ga na I. kirurški oddelek in se bo moral zdraviti 2 tedna.

Popoldne pa se je v Novem pristanišču ponesrečil na delu 22-letni Giorgio Sleico iz Ulice Risorta 1. Sprejeli so ga na I. kirurški oddelek in se bo moral zdraviti od 10 do 30 dni. Z voza je namreč padla deska in mu poškodovala stopalo desne noge.

—«—

Neroden padec v kuhinji

Na ortopedski oddelek so včeraj dopoldne sprejeli s pridržano prognozo 85-letno Isabello Croff vd. Retig iz Drevoreda XX. septembra, ki je nerodno padla v kuhinji in si zlomila levo nogo.

Čitajte in širite
PRIMORSKI DNEVNIK

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

6. junija 1961 se je v Trstu rodilo 15 otrok, umrlo pa je 10 oseb.

RODILI SO SE: Giulio Rocco, Fernanda Era, Renzo Foraboschi, Elisabetta Mino, Antonella Caronello, Ada Pieri, Marina Palotta, Amina Sisto, Daniela Bosich, Dario Sossi, Cristiano D'Antoni, Laura Ceccolini, Patrizia Rocco, Diego Vuk, Manuela Maffrey.

UMRLI SO: 74-letni Ferruccio Abeatici, 85-letna Anna Dugulin vd. Tiberio, 75-letni Giovanni Masserano, 78-letni Basilio Ballestra, 69-letna Anna Mezicin vd. Petronio, 47-letna Vera Luxa por. Sahar, 62-letna Maria Pecenco, 75-letni Mario Raseni, 59-letna Lucia Bergamas por. Simeoni, 55-letni Angel Orel.

—«—

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Davanzo Ul. Bernini 4; Giusti, Greta; Milio, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Tamaro-Neri Ul. Dante 7.

Valute

	Trst
dolar	619.90
švicarski frank	143.30
funt šterling	1731.75
francoski frank	126.40
marka	156.28
šiling	23.82
dinar	—.70
marengo	4700.—
zlato	705.—

VČERAJŠNJE CENE NA TRGU NA DEBELO

(V prvem stolpcu so najnižje cene, v drugem najvišje, v 3. prevladujoče)

pomaranče	330	377	353
limone	94	129	118
češnje	83	411	129
jagode	188	280	235
jabolka	141	353	188
hruške	165	165	165
breskve	94	260	106
beluši (špargeljni)	90	350	180
pesa	20	60	40
čebula	71	83	77
stročje	47	235	94
razna solata	38	160	100
prva solata	100	250	150
nov krompir	35	59	42
grah	47	120	94
paradižnik	29	165	83
zeleni radič I	120	230	180
zeleni radič II	30	100	70
špinača	70	160	120
bučice	36	140	59

Večina blaga se prodaja po prevlad. ceni (3. stolpec).

Kino na Opčinah

predvaja danes 7. t. m. z začetkom ob 18. uri
Paramount film:

«...Toda ne zame»

(... MA NON PER ME)

Igrajo: CLARCK GABLE, C. BAKER in LILI PALMER

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST - UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559
PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82
UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338
NAROČNINA
Mesečna 650 lir — Vnaprej: četrtletna 1800 lir, polletna 3500 lir, celoletna 6400 lir — FLRJ: v tednu 20 din, mesečno 420 din — Nedeljska: posamezna 40 din, letno 1920 din, polletno 960 din, četrtletno 480 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3-I, tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375
OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — **Mali oglasi** 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Izdaja in tiska ZTT Trst

Množica Tržačanov ob prihodu kolesarjev krožne dirke po Italiji na cilju etape na obrežju pred Trgom Unità

Zelo aktualna tema v zahodnem tisku

Sovjetski izvoz nafte že zaskrbljuje Zahod

Povoljne cene sovjetske nafte - Cela vrsta držav že uvaža iz SZ
Najbolj prizadeti na Srednjem vzhodu, ki pa se jezijo na Zahod

Dejstvo, da se je prodaja sovjetskega petroleja v zahodnem svetu v zadnjih štirih letih za štirikrat povečala, zaskrbljuje Američane. O tem je v ameriškem tisku zelo veliko govora in te teme se je lotil tudi znani ameriški gospodarstvenik I. Cram, ki je glede tega med drugim napisal tudi tole:

«Od danes pa do leta 1965 bodo Sovjeti prav gotovo prekosili celo svoje cilje v proizvodnji in izvozu nafte, cilje, ki so na vidnih mestih v obliki številk in ki jih zaledinno v vseh njihovih uradih in birojih, kjer se ukvarjajo z načrti, in v vseh ustanovah, kjer se ukvarjajo z gospodarstvom. Ta konkurenca bo tedaj predstavljala za Ameriko eno največjih nevarnosti v vsej ameriški zgodovini.»

Novozgrajeni sovjetski naftovodi predstavljajo mrežo, katere posamezni kraki prodirajo proti Zahodni Evropi in sicer proti Baltiku, proti Nemčiji in Češkoslovaški. Vse od Tokia na Daljnem vzhodu pa do Tangerja v Severni Afriki, od Havane v Srednji Ameriki, do Helsinkov v Severni Evropi sovjetski tankerji že sedaj dovažajo sovjetsko nafto po zelo povoljnih cenah. Gospodarska in tudi politična «grožnja», ki jo ta ekspanzija predstavlja, je bila ena glavnih tem tudi na sestanku NATO v Oslu.

Leta 1960 je Sovjetska zveza načrpala 148 milijonov ton nafte. To je ogromna količina, če jo primerjamo s količino iz leta 1950, ko je Sovjetska zveza načrpala komaj 37 milijonov ton petroleja oziroma nafte. Leta 1955 pa je načrpala že 70 milijonov ton. Po nedavni oceni se to večanje odraža s 14 odst. na leto in da bo leta 1965 Sovjetska zveza načrpala že 280 milijonov ton nafte, kar je za 30 odst. več kot znaša proizvodnja nafte na vsem Srednjem vzhodu.

Sovjetska zveza, ki razpolaga v sedanjem trenutku s količino 30 milijonov ton nafte za izvoz, bo brez dvoma sposobna najti tržišče za svojo nafto tudi tedaj, ko bo mogla izvažati tudi 70 milijonov ton, kar se predvideva, da bo njena kvota za izvoz v letu 1965. Zaradi nizke cene, ki je znatno nižja od cen, ki so v navadi na zahodnem tržišču, bi mogla sovjetska nafta potisniti s tržišča mnoge zahodne proizvajalce nafte. Sovjetska zveza more s sklepom svoje centralne uprave določiti ceno svoji nafti ne glede na cene, ki veljajo na zahodnem tržišču.

Že danes je v zahodnem svetu že cela vrsta dežel, ki nabavljajo nafto iz Sovjetske zveze. Finska, Islandija, Afganistan in Združena arabska republika, nabavljajo trenutno nad polovico nafte iz držav vzhodnega bloka. Grčija in Tunizija uvažata od 25 do 40 odst. vsega svojega uvoza nafte z istega področja, Belgija Švedska in Norveška pa so glede tega bile v začetku, ker uvažajo le od 5 do 15 odst. nafte iz sovjetskega bloka.

Pred letom dni pa so tudi mnoge druge države začele sklepati sporazume s Sovjetsko zvezo, tako da gre sovjetska nafta dejansko že v vse štiri strani sveta. V Zahodni Nemčiji sami n. pr. imamo sledeč primer: leta 1959 je Zahodna Nemčija kupila od Sovjetske zveze 900 tisoč ton nafte. Leto poznejše pa je znašal izvoz sovjetske nafte v Zahodno Nemčijo že dva milijona in pol ton. Podobno bi mogli reči za Brazilijo, za Japonsko, za Argentino, za Urugvaj in za Cano.

Posebno pozornost zasluži primer teh odnosov med Sovjetsko zvezo in Italijo. Italija je tista dežela, ki je prva «prebila zid». Od vsaktih petih sodov nafte, ki ga je izkoristila italijanska industrija v letih 1959 in 1960 je bil en sod nafte iz sovjetskih naftnih vrelcev. Vsi znaki kažejo, da se bo ta odnos v bodočnosti še povečal. Glavni gospodarski sodelavec na tem področju s petrolejskimi predstavniki Sovjetske zveze je Enrico Mattei, kralj italijanskega petroleja, sin nekdanjega karabinjerskega podčastnika, človek, ki je delal kot delavec v tovarni, pozneje pa kot slaščičar. Enrico Mattei sedaj v svoji pisarni na sedežu v Ul. Tritone v Rimu — neposredni bližini spomenika Marku Aveliju — podpiše mnoge pogodbe o uvozu sovjetskega petroleja v Italijo. V imenu državne ustanove za petrolej v Italiji ENI proučuje tudi načrt naftovoda, ki bi vodil od Trsta do Muenchena s strantrakom proti Dunaju,

Hude poplave v Srbiji

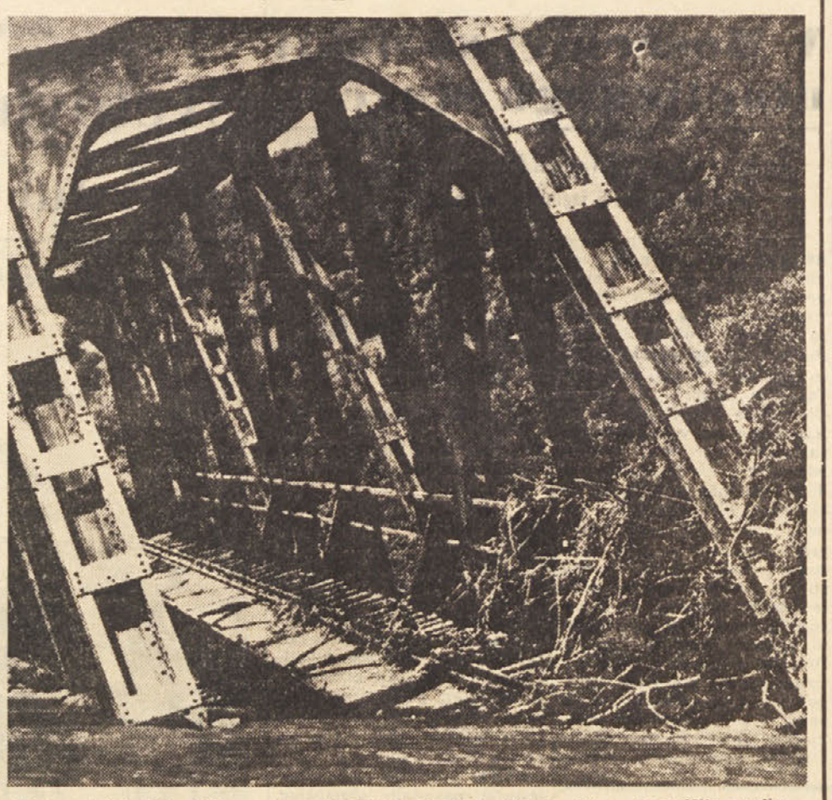

130 ton težak železniški most na magistrali Beograd - Skopje, ki ga je uničila razdivjana reka Lepenac v Kačaniški ožini.

Od 8. do 11. junija v blejski «Kazini»

Jugoslovanski jazz - ansambli na drugem državnem festivalu

Nastopili bodo tudi inozemski gostje iz Italije, Nemčije in Poljske

Ko smo lani poročali o uspehu I. jugoslovanskega jazz-festivala na Bledu, smo se previdno izognili vsakršne dvomljive izjave o vrednotah «fenomena» v jazzu in se sploh zaradi previdnosti omejevali zgolj na «spektakel» festivala in na okrogle postfestivalske noči, ki jih veselej ob taki priložnosti imenujemo «jam session».

Bled se te dni precej mrzlično pripravlja na svoj II. jugoslovanski jazz-festival, na to edino slavje mladih jugoslovanskih — aktivnih in pasivnih — ljubiteljev jazza. Jazza vseh razvojnih obdobij, vseh stilov, vseh smeri in izrazov. Žal premala, zato pa tembolj intimna blejska «Kazina» bo tudi letos komaj lahko vsrkala številne ljubimce tega zanimivega fenomena ustvarjalne improvizacije, ljubimce, ki so vsi relativno tako mladi kakor jazz.

In spet: kaj je jazz? Mimo številnih imenitnih definicij teorij, tez in antitez, mnenj in antimnenj: jazz je glasba modernega sveta, ki je edina ohranila to, kar je tako imenovana uresna glasba» v zgodovinskem razvoju zavrgla — improvizacijo. Jazz je torej ohranil najbolj evidentno ustvarjalno vrednoto v muziki sploh: oblikovanje in presnavljanje glasbene materije ki je s tem dobila novo vsebino. In novo idejo. Vsi več ali manj vemo, da je jazz ljubezniva sinkronost ritma in melodije (to je navsezadnje nasploh definicija glasbe za bolj površne meščane) in da nosi ritem hlače v hiši, kjer stanuje jazz.

Jugoslavija je šele lansko leto prvič startala s svojim prvim festivalom jazza in smo že tistikrat bili enotnega mnenja, da se jugoslovanskemu jazzu ni treba v ničemer sramovati pred evropsko podobo današnjega jazza. Skoraj narobe: da bi se lahko vsi na Bledu še veliko tega naučili. Jazz se je v Jugoslaviji vsa leta nazaj pritajil: zorel je v malih ljubiteljskih skupinicah, se komorno izživljal v zasedbah tria in kvarteta in kvinteta, tresel zidove privatnih stanovanj v večjih zasedbah in se uril v dixielandu. Na Bled je prišel narejen in pripravljen.

II. jugoslovanski jazz festival se začne v četrtek, 8. tega meseca in bo trajal neprekinjeno do nedelje, 11. junija. Posebnost II. festivala predstavlja sodelovanje velikih orkestrov jugoslovanskih radijskih postaj, ki bodo poslušalcem predstavili tako imenovani «big-band jazz». Festivalu pa bodo kot opazovalci prisostvovale številne vidne osebnosti — avtoritete s področja jazza iz Italije, Nemčije in Poljske. Ni treba še posebej poudarjati, da bo ves potek jazz-festivala spremljala in prenašala jugoslovanska televizijska mreža in snemale radijske postaje.

Program navaja tele inozemske goste, soliste in ansamble: Trio Borislava Rokovića z gosti Zapadne Nemčije, vokalni solist Helen Merrill (U.S.A.) in «Il. Roman New Orleans Jazz Band» iz Rima. Veliki orkestri: Plesni orkester RTV Ljubljana pod vodstvom Jožeta Privška, Jazz-orkester RTV Beograd pod taktirko Vojislava Simića in Veliki akademski jazz orkester «Branko Krsmanović» iz Beograda pod vodstvom Milana Kotliča ter Zagrebški veliki jazz orkester ki ga vodi Stanko Selak. Med komornimi ansambli se bodo letos predstavili: iz Zagreba trio Damira Dičića, Zagrebački jazz kvartet, Kvintet Ladislava Fidria, Kvartet Stjepana Plaveca, Trio Dražena Boiča in Septet Dragutina Dikliča. (Že po uradnih naslovih teh ansamblov je jasno, da so nastajali iz privatnih pobud, torej rasli sami iz sebe, kar spet potrjuje posebno vrednost jugoslovanske jazz-glasbe.) Beograd: Trio Vasilija Beloševića, Beograjski jazz trio, Trio Saše Radojčića, Kvartet Aleksandra Subote in Sekstet Aleksandra Koraća ter Kvintet Radomira Milivojeviča. Dixieland sestave pa bodo zastopali: Beograjski dixieland ansambel «7 mladih», Ljubljanski jazz ansambel, Splitski jazz-ansambel. In še ansambli «iz province»: Sekstet Mirka Souca iz Zemuna, Bjelovarski jazz ansambel, Vokalni kvartet «Duga» iz Karlovca. Naštejmo še pevce kot eno najtežjih kategorij jazza: Tihomir Petrović (znan iz opatijskega festivala), Ivica Krajač (Zagreb, še neznan), Gaby Novak, Zeljko Sarić (Zagreb, neznan), Ljiljana Petrović (Novi Sad, letos zastopala Jugoslavijo s Privškovo popevko na evropskem festivalu v Cannesu), Dragutin Diklič (Zagreb, odkritje lanskoletnega jazz festivala), Vanda Bergeli (Beograd, neznana) in Nada Knežević (Beograd, opatijski festivali).

Te dni bo torej Bled, ta sicer tako poetičen kraj, prizorišče največjega jazz-spektakla v Jugoslaviji. Ni treba še posebej omenjati, da se bodo ob istem času sestali tudi maloštevilni teoretiki jazza in glasbeniki in se bodo ob teh uradnih in neuradnih srečanjih kresale iskre pro in contra. A tudi to je potrebno. V kinu Bled pa bodo v času festivala vsak dan vrteli domače in tuje filme o jazzu in jih sproti opremljali s komentarji.

Program je torej bogat, če že ne prenapolnjen. In marsikdo, ki ga bo naključe (ali radovednost) pripeljalo te dni na jazz-Bled, bo mimogrede lahko spoznal, da jazz le ni tak bav-bav, s katerim stare mamice strašijo otroke, ampak muzika, ustvarjena iz sebobnih pobud in iz ljudi, ki imajo srce za plodno in razvejano muziko.

MILAN LINDIČ

TEHNIKA • ZNANOST

Podvodni most v Mesinski ožini

Te dni je bil objavljen zelo izviren načrt, ki naj bi rešil pereč problem prometa čez Mesinsko ožino. Načrt predvideva zgraditev velikanske cevi iz vezanega betona s premerom 15 m, ki naj bi bil postavljen v globini okrog 30 m pod morsko gladino. Skozi to cev naj bi vozila železniška proga, prav tako pa tudi avtomobilska cesta. Ker bi cev, napolnjena z zrakom, težila proti površju zaradi tako imenovanega «Arhimedovega sunka» (kot vsaka ladja) in to tudi kadar bi skozi njo vozili vlaki in kamioni, predvideva načrt, da bi bila na vsakih 10 metrov z močnimi jeklenimi vrvmi zasidrana na morskem dnu. Vrvi v drugi smeri pa bi preprečile premikanje cevi zaradi morskih tokov. Načrt je vzbudil mnogo zanimanja, mnogo diskusij in čeprav je malo verjetno, da bo realiziran, predstavlja nedvomno zelo drzno in novo zamisel.

Grelec za odprte prostore

V inštitutu za izkoriščanje plinov Akademije znanosti ukrajinske SSR so izdelali grelec z infra-rdečimi žarki za ogrevanje delavcev, ki delajo pozimi na odprtih prostorih. Zemeljski plin, ki izgoreva v tem grelcu, segreje na 150 do 200 stopinj Celzija keramično os, ki oddaja infrardeče žarke, ti pa nato s pomočjo reflektorjev lahko ogrevajo na odprtem prostoru površino 6 do 8 kvadratnih metrov, v zaprtih prostorih pa površino do 20 kvadratnih metrov. Taki grelci so predvideni za servisne postaje za avtomobile in traktorje, za taljenje zamrznjenih zemljišč.

Keozit v kraterju atomske bombe

Mineral, ki običajno nastaja ko pade na zemljo kak velik meteorit, so nedavno našli v globini kraterja, ki ga je povzročila poskusna eksplozija atomske bombe. Ta mineral, imenovan keozit, so odkrili v kraterju na poskusnem poligonu v Nevadi. To je prvi primer, da je bil keozit najden v kraterju atomske bombe. Naravni keozit so doslej našli le na treh krajih na svetu v kraterjih meteoritov. Z eksplozijo atomske bombe pri nekem poskusu leta 1955 so bili pretreseni in poškodovani sloji zemeljskih sten. Val potresa s pritiskom, ki odgovarja energiji najmanj 1200 gonov TNT, je šel skozi okoliške stene in pretvoril zrna kvarca v nov mineral.

Umetni meteor 40.000 km na uro

Ameriški učenjaki so napravili poizkus, ki mu ni primere. Umetni meteor je letel s hitrostjo 40.000 km na uro. Z umetnega poligona na otoku Wallops so izstrelili sedemstopno raketo vrste «Traiblazer I», ki bi morala dati fizične podatke v odnosu na ultra-hiter polet telesa skozi našo atmosfero. Raketa je bila izstreljena v višino 280 km s pomočjo prvih treh stadijev. Ostale štiri faze so bile uporabljene takoj ena za drugo v času ko je raketa začela padati proti Zemlji. Doseženа je bila predvidena hitrost 40.000 km na uro. Raketa, ki je bila pri tem uporabljena, je bila izdelana že pred dvema letoma in je visoka 17 m.

Laboratorijske ostrige

V angleškem raziskovalnem inštitutu za školjke v Conwayu (Wales) vzgajajo na milijone ličink ostrige s posebno tehnično metodo. Pod nadzorstvom strokovnjakov obsevajo te ličinke z ultravioletnimi žarki, da bi tako ugonobili bakterije, ki jih zelo pogosto množično napadajo. Strokovnjaki upajo, da bodo na ta način vzgojili to poslastico v večjem številu in na cenejši način kot jih gojijo doslej v raznih umetnih vzgajališčih, kjer jim bakterije povzročajo ogromno škodo.

Kaj menijo o tem problemu strokovnjaki

Popolna zaščita pred strelo še vedno predmet proučevanj

Za učinkovitost strelovoda je najvažnejša pravilna uzemljitev - Milijardna škoda na leto - Kje ob nevihtah ne smemo stati - Kdaj je nevihta nevarna

Kdor prebira dnevni tisk, kdor posluša radijske vesti, pogosto zve, da je tu ali tam udarila strela in povzročila kako človeško žrtev ali vsaj večjo ali manjšo materialno škodo, če drugega ne, vsaj kak požar. Človeku se na prvi pogled zdi, kot da so strele v zadnjih časih bolj pogoste kot nekoč. Temu pa ni tako, vsaj ne v takšni meri, kajti če danes zvemo za veliko več tovrstnih nesreč, je temu «krivo» dejstvo, da nas dnevni tisk in radio o tem bolj obveščata kot nekoč. Sicer pa ni naš namen, da bi govorili morda o kakih statističnih primerjavah, pač pa bi hoteli povzeti nekaj izjav, ki jih je o nevarnosti strele dal profesor na zagrebški elektrotehnični fakulteti prof. dr. ing. Vladimir Muljević, ki smo ga imeli priložnost srečati tudi na mednarodni konferenci za obrambo pred strelo, ki je bila pred kratkim v Trstu, in sicer v organizaciji elektrotehničnega inštituta tržaške univerze, tržaškega geofizikalnega observatorija in elektrotehničnega inštituta zagrebške univerze. Kot smo ob času sporočali, se je mednarodne konference za zaščito pred strelo udeležilo okoli sto strokovnjakov iz dežel Vzhodne in Zahodne Evrope, ki so o tej problematiki razpravljali najprej v Trstu, nato v Opatiji. Sicer pa preidimo kar k izjavam prof. dr. ing. Vladimira Muljevića.

Na vprašanje, kakšen je bil namen in kakšna je bila svrha tega mednarodnega zasedanja, je prof. Vladimir Muljević rekel:

«Namen je zaščita pred strelo, ker se o tem prirodnem pojavu, kljub vsem dosedanjim raziskovanjem in proučevanjem še zelo malo ve, — je rekel prof. Muljević. — Posebno važno je vprašanje zaščite pred strelo, ker je praksa že zdavnaj pokazala, da klasični strelovodi — kovinske konice na strehah zgradb — nikakor ne zadoščajo, da bi zaščitile pred strelo. Od dobe Benjamina Franklina in Čeha Prokopa Divisha so bile izdelane različne vrste strelovodov, toda vprašanje popolne zaščite pred strelo ni niti danes še dokončno rešeno. Učenjaki strokovnjaki za to problematiko še vedno preiskujejo in proučujejo silo napetosti, moč struje, dobo trajanja ter tudi pogoje, pod katerimi strela nastaja.

Z gradnjo visokih silosov, tovarniških dimnikov, telekomunikacijskih naprav in še raznih podobnih objektov nevarnost pred strelo potencialno narašča. Kakšne ukrepe strokovnjaki sprejemajo, da bi se vsi ti kritični objekti in z njimi tudi človeška življenja zaščitila pred strelo, — se je glasilo nadaljnje vprašanje.

«Najvažnejše pri vsem tem so solidne in primerne uzemljitve, ki morajo biti instalirane tako, da se električno praznjenje vrši naglo in da je do skrajnosti učinkovito. Smatra se, da je strela neposredno električno atmosfersko praznjenje ali vrsta takih praznjenj, čemur je vzrok razlika v električnem potencialu atmosferske naelektrenosti. Struja praznjenja je sicer kratkotrajna, vendar pa more biti močna in znašati tudi nekaj desettisočev amperov, zaradi česar so tako objekti kot tudi ljudje v neposredni nevarnosti. Zaščititi pred strelo pomeni zagotoviti praznjenje strele v zemljo brez škode za okolico. To pomeni, da je potrebno ustvariti umetno vodljivo pot praznjenja do zemlje in najti možnost, da se struja praznjenja čim hitreje razširi skozi zemljo in da se tako izgubi učinek njenega delovanja. Predavanja, ki so jih jugoslovanski in tuji strokovnjaki imeli na zadnji konferenci, zgovorno pričajo, da se na vseh ogroženih področjih sprejemajo vsi primerni ukrepi. Tako je ing. Kuerschner, strokovnjak iz Zagreba, govoril o posebnih načinih pri projektiranju strelovodov na razmih objektih. Sodelavec v tovarni «Rade Končar», zagrebški strokovnjak ing. Hantony, je govoril o zaščiti eksplozivnih objektov. Jugoslovanski strokovnjak ing. Marinović je govoril o atmosferskih praznjenjih v rudnikih, dr. Bruckman in dr. inženir Fritsch, oba z Dunaja, sta prikazala internacionalno statistiko, ki govori o škodi, ki jo povzroča strela. Še posebno zanimivo pa je bilo predavanje prof. dr. Bergera iz Zuericha, ki je govoril o eksperimentalnih merjenjih intenzivnosti strele na Monte Salvatore v Švici.

Strokovnjaki, ki so na tej tržaško-opatijski konferenci sodelovali, so dokazali, da se v vsem svetu poklanja velika pozornost ne le zaščiti pred strelo, pač pa tudi zbiranju statističnih podatkov o tem, kako pogoste so strele, kateri objekti so bolj ogroženi in kakšno škodo napravi strela. Ugotovljeno je, da se škoda od strele v svetu ceni na mnogo milijard lir na leto. Takšno statistiko vodijo tudi v Jugoslaviji, kjer imajo tudi izokeravnični zemljevid, to je zemljevid, na katerem so podrobno obeležena vsa ona področja, kjer so strele najbolj pogoste.

Kako se po mnenju strokovnjakov more človek najbolje zavarovati pred strelo? se je glasilo zadnje vprašanje.

«Za to velja nekaj osnovnih pravil — pravi prof. Muljević. — V času, ko se začne bližati nevihta, je treba zapustiti odprte terase, balkone, piramide. Treba se je oddaljiti od krajev, kjer so visoki zerjavi, mešalci betona in podobne naprave. Mnogo nesreče — tudi ona, ki se je pred kratkim pripetila v bližini Banje Luke, kjer je zaradi strele podleglo več oseb — dokazujejo, da je zelo nevarno stati na odprtem kraju in iskati zavetja pod drevjem. Prav tako je nevarno iskati pred nevihto zaklonišče v nedograjeni zgradbi, v kateri še niso dokončane električne napeljave.»

In kdaj je nevihta, kar se strele tiče, nevarna?

Strokovnjaki pravijo, da postaja nevihta nevarna v času, ko med bliskom in gromom mine največ deset sekund. V tem času je nevihta od opazovalca oddaljena kvečjemu tri kilometre, to se pravi, da je opazovalec v potencialni nevarnosti.

V hišah, kjer so strelovodne naprave v redu, je človek popolnoma zaščiten pred strelo. Toda v šotorih, lesenih kolibah ali hišah, na terasah in na balkonih je treba biti zelo oprezen. Povsod bi morali biti postavljeni strelovodi po načelih sodobne znanosti.

N. N.

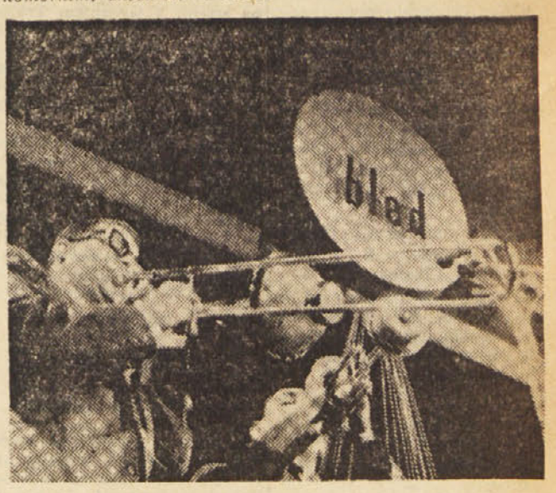

RADIO TELEVIZIJA

Sreda, 7. junija 1961

Radio Trst A

7.00: Koledar; 7.30: Lahka glasba; 11.30: Glasbeni utrinki; 11.45: Vrtiljak; 12.30: Za vsakogar nekaj; 13.30: Dobro zabavo vam želijo; 17.20: Pesem in ples; 18.00: Slovenščina za Slovence; 18.15: Umetnost, književnost in prireditve; 18.30: O glasbi in glasbenikih v anekdotah; 19.00: Zdravstvena oddaja; 19.20: Glasbeni kaleidoskop; 20.00: Sport; 20.30: «Leonarda», igra v 4 dejanjih; nato Melodije v polmraku; 22.30: Hindemith: «Der Schwanendreher»; 23.00: Mojstri bebopa.

Trst

12.25: Tretja stran; 14.20: Prijatelj cvetic; 14.30: Prvo dejanje opere Antonia Smareglie: «Istrska svatba»; 15.10: «Videmski sprehodi» Renza Valenteja; 15.25: Concertino.

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 8.00: Prenos RL; 12.00: Od melodije do melodije; 12.40: Lahka glasba; 12.45: Program pesmi; 13.20: Kronike iz jug. življenja; 13.40: Mali ansambli; 14.00: Narodne pesmi in plesi; 14.30: Kulturni obzornik; 14.40: Parada plošč; 15.30: Zbor učiteljišča iz Tolmina; 16.00: Otroški kotiček; 16.30: Popoldanski koncert; 17.40: Ljudske pesmi in plesi; 18.00: Prenos RL; 19.00: Orglice; 19.30: Prenos RL; 22.15: Teddy Wilson pri klavirju; 22.35: Pojoč v noč; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vreme na ital. morju; 9.30: Jutranji koncert; 11.00: Vaši učitelji; 11.30: Pojeta Joe Reisman in Paul Anka; 12.20: Glasbeni album; 13.30: Glasba mladih; 15.15: M. Marini in njegov orkester; 15.55: Vreme na ital. morju; 16.00: Program za najmlajše; 16.45: Wilkinson: «Koliko ur moramo spati»; 17.20: Trio Cortot, Thibaud in Casals; 18.15: Radijski odvetnik; 18.30: Tolstoj «Dnevnik blaznežа»; 19.25: Upodabljajoča umetnost; 19.50: Kol. dirka po Italiji; 20.00: Glasba iz filmov in revij; 21.20: Politična tribuna; 22.10: Milvine pesmi; 23.15: Gianni Safred in njegov orkester

II. program

9.00: Jutranje vesti; 10.00: Varietejski program; 11.00: Glasba za vas, ki delate; 11.55: Parada orkestrov; 13.50: Discobolo; 14.00: Naši pevci; 15.15: Miniaturni koncert; 15.45: Parada uspelih motivov; 16.00: Program ob štirih; 17.30: Garinei in Giovannini; 20.20: Kol. dirke po Italiji; 20.40: Od plošče do odra; 21.40: Glasba Riccarda Zandonaia.

III. program

17.00: Simfonični koncert; 18.00: Pregled ruske kulture; 18.30: Na programu Bartok, Kodaly; 19.20: Italijanski periodični tisk; 20.00: Vsakovečerni koncert; 21.30: Dvodejanka Friedricka Duerrenmatta: «Poroka gospoda Mis issippija»; 23.30: Vivaldijeve skladbe.

Slovenija

8.05: Mladi talenti z revije glasbenih šol; 8.30: Popularne melodije iz orkestralne glasbe; 9.00: Jezikovni pogovori; 9.15: Zabavni potpuri; 10.15: Arije in dueti iz Donizettijevih oper; 11.00: Iz filmov in revij; 11.30: Oddaja za cicibane; 12.00: Trio Avgusta Stanka; 12.15: Kmetijski nasveti; 22.25: Zabaven opoldanski spored; 13.30: Za tokom Save; 14.05: Radijska šola za srednjo stopnjo; 14.35: Hammond orgle; 14.40: Partizanske pesmi; 15.45: Radijska univerza; 16.00: Koncert po željah; 17.15: Sestanek v sredo; 17.30: Trio orglic Ranner; 17.45: Jazz na koncertnem odru; 18.00: Kulturna kronika; 18.20: Od Gallusa do Hindemitha; 18.45: Z ansamblom Mojmira Sepeta; 20.00: Jacques Offenbach: Hoffmannove pripovedke; 22.15: Plesni zvoki in popevke; 22.50: Literarni nokturno; 23.05: Evropsko prvenstvo v boksu; 23.10: Iz modernega glasbenega sveta.

Ital. televizija

12.30: TV šola; 17.00: Program za najmlajše; 18.30: TV dnevnik; 18.45: Peto nadaljevanje «Ottocenta» Salvatora Gotte; 20.10: «Europress junior»; 20.30: TV dnevnik in poročilo o kolesarski dirki; 21.20: Politična tribuna; 22.05: Glasbeni program; 22.40: Vzdušje XX. stoletja; 23.05: Umetnost in znanost; 23.35: TV dnevnik.

Jug. televizija

Beograd 16.00: Evropsko prvenstvo v boksu; 18.00: Sestanek ob šestih — za otroke — «Klub radovednih»; 18.45: Dokumentarni film; 19.00: Cas, ljudje in dogodki. JRT 20.00: TV dnevnik, Zagreb 20.15: TV magazin — zabavno-glasbena oddaja. Beograd 21.00: Evropsko prvenstvo v boksu.

Dogodek iz zadnje vojne, ki je veljal za vojaško tajnost

Upor na bojišču pred Salernom

Od 700 uporni kov skoraj 200 obsojenih na zaporne kazni do 20 let

Angleški tednik «Sunday Dispatch» je v preteklih dneh objavil vsebino knjige Hewa Ponda «Salerno», v kateri so prvič po osemnajstih letih objavljeni podatki o uporu v britanski armadi, do katerega je prišlo na obalah Salerna 16. septembra 1943. Pred sodišče je prišlo okrog 200 pripadnikov oborožnih sil.

Podatki o uporu niso prodrli v javnost, ker so jih strogo prikrivali kot vsako drugo vojaško tajnost. Samo oni, ki so sodelovali pri napadu na Salerno, so vedeli, kaj se dogaja. Zaradi tega bo to odkritje presenetilo celo same udeležence operacij v Severni Afriki in v Italiji.

Sedem dni in noči so oddelki britanskega 10. korpusa jurišali na obale Salerna, na katerih so Nemci prožili krčevit odpor.

Morala čet je bila zelo nizka. Generalnemu podpolkovniku siru Richardu Mac Kearu so tedaj sporočili, da se je pravkar izkrcalo nekaj sto ljudi, ki so bili poslani iz Severne Afrike za ojačenje njegovih izčrpanih bataljonov.

Tedaj pa se je zgodilo nekaj neverjetnega. Generala so nujno pozvali, naj pride na obalo, kjer se skupina okrog 700 vojakov ni hotela pridružiti enotam na fronti.

General je z jeepom odbrzel na obalo, kjer je našel mučen položaj. Velika skupina upornih vojakov je sedela na pesku obkoljena po vojaški policiji.

Uporniki so bili sami hrabri borci. Že pred generalovim prihodom so bili opozorjeni na posledice upora neposredno pred sovražnikom in trikrat pozvani, naj primejo za orožje in vstanejo. Toda vse to so trmoglavo odbili. Po zakonu bi že lahko prišli pred sodišče in bili obsojeni. Toda general jim je hotel nuditi še eno možnost. Obljubil jim je, da bo ves incident pozabljen, če vzamejo takoj orožje v roke.

Večina prisotnih oficirjev je zahtevala aretacijo vseh 700 upornikov, njihov povratek v Severno Afriko in postavitev pred sodišče. Toda general je bil uporen. Odšel je, vojakom pa je dal čas, da se še premislijo. Pozneje so mu sporočili, da se jih je 500 odzvalo njegovemu pozivu. Ostalih 192 so aretirali, poslali v Constantino v Severni Afriki, kjer so bili obsojeni na zaporne kazni od 5 do 20 let. Pred transportom v Severno Afriko so jih začasno spravili v taborišče za vojne ujetnike v Salerno. Ko so nemški ujetniki zvedeli za kaj gre, so jim žvižgali in se jim posmehovali.

Večina upornih vojakov je pripadala 8. armadi, ki se je izvrstno izkazala v borbah v Severni Afriki. Mnogi so bili tudi odlikovani za hrabrost. Do njih je prišla vest, da je štab, ki je pripravljal odprtje druge fronte, določil njihovo 51. divizijo skupno s še nekaterimi enotami 8. armade za izkrcanje v Normandiji. To so bili ljudje, ki so se tri leta borili v puščavi, rekonvalescenti iz bolnišnic, ki so se čutili prevarane, ko so se namesto na britanskem otoku znašli na obalah Salerna in povrhu še daleč od svoje matične enote.

S tem primerom se je pozneje ukvarjal vojaški psiholog polkovnik Robert Arenfeld, ki je vso tragedijo označil za «tragedijo napak». Zaradi pomanjkljivosti v vodstvu so prej borci z visoko moralo padli na nivo dezerterjev.

Da ne bi tako množično sojenje vplivalo demoralizirajoče na ostale čete, so jim kazni zamenjali s pogojnimi pod pogojem, da pokažejo svojo hrabrost in da se podredijo disciplini. Kmalu so se vrnili v 8. armado in ponovno sodelovali v borbah v Italiji.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Povečana aktivnost na profesionalnem področju. Prizadevnost družinskega člana bo vredna pohvale. Rešitev sentimentalnega problema. Zdravje dobro.

BIK (od 21.4 do 20.5.) Izogibajte se prehitrim sodbam o ljudeh, ki jih premalo poznate. Možnost burnih diskusij in sporov. Zdravje potrebno nege.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Brez skrbi lahko prevzamete nove odgovornosti. Z avtoriteto boste razščitili dvoumen položaj. Zdravje dinamično.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Ugodno razdobje za trgovska pogajanja. Nagnjeni boste k zamujanju in pozabljivosti. Prijeten večer. Zdravje razmeroma mirno.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Ne bo vam manjkalo drznosti in obvladanja čustev. Na vidiku so uspehi. Ne težite k ciljem, ki so predaleč. Zdravje nežno.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Okoliščine bodo narekovale previdnost in zadržanost. Ne mešajte srčnih problemov s problemi interesov. Potrebni ste počitka.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Neki predlog bo vreden skrbne in resne preučitve. Ugodno ozračje za likvidacijo starega spora in obnovitev prijateljstva. Zdravje dobro.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22. 11.) Sposobnost vaših sodelavcev bo omogočila pomemben uspeh. Upoštevajte želje in težnje ljubljene osebe. Izogibajte se nepreviđnosti.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Vrsta zaporednih uspehov bo utrdila vaš ugled. Možnost sklenitve novega prijateljstva. Spremembe v idejah. Velika vitalnost.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Neki odnos vas bo privedel v delikaten položaj. Vaša radovednost bo končno zadoščena. Zdravje zelo dobro, vendar pozor.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Končno se bo razščistil nepriljeten spor med kolegi. Ne bodite preveč dovzetni. Potreben bo dokaz čvrstih živcev. Nervoznost.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Nemarnost utegne povzročiti veliko gmotno škodo. Nepričakovan obisk in prijeten večer v novi družbi. Zdravje zelo dobro.

Goriško-beneški dnevnik

Po podatkih trgovinske zbornice

Kmetijstvo in trgovina na Goriškem v aprilu

Vkljub zaposlitvi 1388 oseb je še vedno 5.659 vpisanih brezposelnih - Za 249 milijonov izvoza v Jugoslavijo in za 81 milijonov uvoza

Po podatkih vestnika trgovinske zbornice za mesec april smo imeli v tem mesecu na Goriškem ugodno vreme, ki je bilo v korist raznim poljskim kulturam.

Pšenica se je tako razvila, da obeta dobro letino, čeprav je bila setev opravljena v zelo neugodnih prilikah. Dobro je pokazal tudi krompir, sladkorna pesa ter trava na umetnih travnikih. V drugi polovici meseca so kmetje začeli sejati koruzo, pri tem pa jih je oviralo deževno vreme.

Kar se živine tiče, je bilo njeno zdravstveno stanje na splošno dobro; številni primeri obolelosti za slinavko so bili v skoro vseh primerih ugodno premagani in tako so lahko preklicali vse omejitve in druge predpise zdravstvenega značaja. Problem prehrane živine je bil tudi ugodno rešen, ker so že zgodaj začeli s košnjo letošnjega pridelka.

Na trgovinskem področju ni prišlo v aprilu do kakšnih večjih sprememb, čeprav smo bili izven sezone in se je promet nekoliko zmanjšal. V tem mesecu ni bilo kakšnih posebnih razprodaj, pač pa se je zelo razširila prodaja na obroke.

Kar se tiče trgovinske izmenjave v maloobmejnem prometu, je bilo v aprilu izdanih 11 uvoznih dovoljenj za skupno vrednost 25 milijonov lir; šlo je predvsem za uvoz goveje živine in mesa; izdanih je bilo tudi 76 izvoznih dovoljenj za skupno vrednost okrog 249 milijonov lir. Med blagom za izvoz je bilo predvsem tekstilno blago, električni material, razni stroji in nadomestni deli ter drugo blago.

Preko carinarnice so bila poleg tega uvožena tudi drva, industrijski les, preproge, čipke, jajca, krompir in mesni izdelki za skupno vrednost nekaj nad 56 milijonov lir.

V druge države je bilo izvoženega za nad 33 milijonov raznega blaga. Na prvem mestu med njimi je Argentina, kamor se je izvozilo za nad 25 milijonov tekstilnih statev, sledi Avstrija, ki je kupila za skoro tri milijone cvetličnih loncev, pet za čevlje, maj in drugega blaga.

Kar se zaposlitve v tem mesecu tiče, navaja vestnik trgovinske zbornice, da so pri raznih podjetjih zaposlili 1388 oseb, od tega 273 v Gorici. Konec aprila pa je bilo na uradu za delo še vedno vpisanih 5.659 brezposelnih. Od teh je bilo največ industrijskih delavcev in sicer 2774, nekvalificiranih delavcev pa tisoč 462; v kmetijstvu smo imeli v aprilu le 71 brezposelnih, v trgovini 546 in med uradništvom 549. Med brezposelnimi prevladujejo moški, ki jih je bilo 3205, žensk pa je bilo 2454.

Poleg tega je v aprilu odšlo na delo v inozemstvo 28 kvalificiranih delavk in delavcev in sicer 13 v Švico, 1 v Francijo, 3 v Zap. Nemčijo in 11 v Avstralijo. V razne prekomorske dežele se je odselilo tudi 6 družinskih članov izseljencev. Od teh jih je odšlo 8 v Avstralijo.

—«»—

Sejem v Ulici Cadorna

Jutri bo v Ulici Cadorna v Gorici običajni četrtkov sejem na katerem bodo kramarji prodajali najrazličnejše blago po izredno ugodnih cenah.

V Moščenici so našli utopljenega starčka

Gre za 75-letnega Giovannija Pacca iz Panzana, ki je pred nekaj dnevi izginil iz doma onemoglih

Včeraj ob 4. uri zjutraj so nekateri ribiči našli v močvirju Moščenice, 50 metrov pred cesto, ki pelje v Jamlje, truplo neznanca. Nemudoma so poklicali orožnike iz Ulice Romana, ki so poskrbeli, da so potegnili truplo iz vode. Takoj so ugotovili, da gre za Giovannija Pacca, starega 74 let, bivajočega v Panzanu blizu ladjedelnice in da gre za isto osebo, ki je izginila iz doma onemoglih «Marco de Senibus» 19. prejšnjega meseca. Sin ga je namreč dan prej pospremil v dom onemoglih, kjer naj bi starčku nudili potrebno oskrbo, toda že drugi dan zjutraj se je napotil neznano kam. Sorodniki so prijavili izginotje policiji. Orožniki domnevajo, da je nesrečni starček hodil po bregu, ko se mu je zdrsnilo in je padel v precej globoko vodo, kjer je utonil. Policija se zanima še naprej za zadevo, a njeno delo je težavno, ker pri nesreči ni bilo nobenih prič.

—«»—

103.000 obmejnih prehodov v maju na goriškem sektorju

Povečalo se je število prehodov lastnikov potnih listov

V mesecu maju je prešlo mejo na goriškem sektorju 72.392 jugoslovanskih in 26.161 italijanskih lastnikov propustnic. V primerjavi z lanskim majem se je število prehodov italijanskih državljanov zmanjšalo za okoli 4.000, jugoslovanskih pa komaj za 400. Število prehodov v maju je bilo neprimerno večje kot v ostalih mesecih v tem letu, kar je povsem naraven pojav, ki se ponavlja vsako leto.

Največ prehodov so opravili lastniki navadnih propustnic, in sicer 59.270 jug. in 22.188 italijanski državljani. Takoj za njimi so dvolastniki (10.866 jug., 3585. ital. drž.) Obmejne oblasti so izdale posebno propustnico 376 italijanskim in 92 jugoslovanskim državljanom.

S tranzitnim dovoljenjem je prekoračilo mejo 2.148 prebivalcev jugoslovanskih Brd.

S potnim listom je šlo čez mednarodni prehod Rdeča hiša 5.227 italijanskih državljanov, aprila pa so zabeležili 4.768 prehodov. V vseh povojnih letih (izvzemši lanski september) smo v tem mesecu prvič prekoračili pet tisoč prehodov v enem mesecu.

Na mednarodnem prehodu Stupica (Robič) v Beneški Sloveniji pa so zabeležili 3.899 prehodov lastnikov potnih listov, in sicer 1.227 italijanskih in 2.672 inozemcev.

Iz Beneške Slovenije

Huda toča uničila kmetijske pridelke

Najbolj so bile prizadete nekatere vasi občine Srednje in Podbonesec

V Lombaju je uničila toča 80 odst. kmetijskih pridelkov, v Gorenjem Trblju 50 odst. Tudi kadar polje najbolje obeta, se kmet trese in boji. Ni gotov za svoje pridelke, dokler jih ne spravi pod streho. Letos je kazalo polje s sadjem vred v Beneški Sloveniji, da bo dobro obrodilo, čeprav je v zadnjem času pogostoma deževalo. Toda prišla je toča in v nekaterih vaseh je v 18 minutah odnesla up in veselje naših kmetov. Okrog 17. ure danes so se zaganjali okrog mogočnega Matajurja gosti in črni oblaki. Strašno je začelo grmeti in strele so udarjale na levo in desno. Oblaki polni toče so se zaganjali od Matajurja in se zagnali proti Dreki in Lombaju, kjer so nasuli svoja škodljiva ledena zrna. V Lombaju je okrog 17.10 padala toča debela kot orehi in je uničila 80 odst. kmetijskih pridelkov. Nekemu avtu «Fiat 500», ki je bil tam ustavljen, je razbila okence iz celuloida na strehi. V Gorenjem Trblju je uničila toča okrog 50 odst. kmetijskih pridelkov. Isto tako v Matajurju, v Mašerah je bilo uničenih 25 odst. pridelkov. Toča je poškodovala kmetijske pridelke tudi v Trinkih, Mersinu in Oblici. Kmetje so obupani nad hudo nesrečo, ki jih je prizadela. Zdaj pričakujejo, da jim bodo oblasti priskočile na pomoč, da bodo kaj ukrenile in da jim bodo vsaj delno povrnile škodo, ki so jo utrpeli.

—«»—

OSLAVJE

Zadnja pot Katarine Primožič

V petek popoldne smo spremili k zadnjemu počitku na pokopališče v Pevmi 85-letno Katarino Primožič iz znane Primožičeve domačije na Borjaču na zgornjih Oslavjah.

Pokojnica je že dalj časa bolehala, vendar se ji je bolezen poslabšala prejšnji torek, ko jo je zadel mrtvoud, ki se je postopoma širil in v sredo zvečer je žena ugasnila v krogu svojih domačih.

Pokojnica je bila znana in zavedna slovenska žena. Skupaj z možem sta vzgojila šest otrok, od katerih jih je pet živih. Sin France se je aktivno udeležil tudi narodnoosvobodilne borbe pri partizanih, saj je mati vso družino vzgojila v narodnonaprednem duhu. Zelo rada je tudi čitala in dokler je mogla, je stalno prebirala naše časopisje ter bila vse do zadnjega zelo bistrega duha. Med prvo svetovno vojno je bila z družino v begunstvu v zapadnih Brdih, po vojni pa sta se z možem vrnila na Oslavje.

Pogreba se je udeležilo zelo lepo število domačinov, pa tudi prijateljev in znancev iz drugih krajev, čeprav je bil na kmetih ta dan delavnik in je lepo vreme gnalo ljudi na polje.

Sinu Francetu in družini izrekamo ob tej hudi izgubi naše iskreno sožalje, pokojni Katarini pa želimo miren počitek v domači zemlji.

—«»—

Preklic suspenzij uslužbencev Ribi

Med sindikalnimi organizacijami in ravnateljstvom Ribi je prišlo do sporazuma, da do 15. junija ravnateljstvo ne bo suspendiralo svojih uslužbencev po en dan zaradi sodelovanja v stavki, ki so jo proglasili pred kratkim v znak protesta proti Ribi, ki je zaposlilo nekaj stavkokazov, da bi kljub stavki osebja vzdrževalo promet na svojih progah.

Zaradi stavke uslužbencev je ravnateljstvo sklenilo suspendirati za en dan vse uslužbence. Prvi trije delavci bi morali biti podvrženi temu disciplinskemu ukrepu v torek 6. junija. Kakor smo že poprej omenili, je bil ta disciplinski ukrep preklican, in sicer zaradi morebitnega razvoja dogodkov pri sklepanju o novi vsedržavni pogodbi za uslužbence pri avtobusnih podjetjih, ki vzdržujejo promet na avtobusnih progah.

—«»—

Menični protesti od 1. do 15. maja

Iz uradnega seznama, ki ga izdaja trgovinska zbornica v Gorici, je razvidno, da smo imeli v prvi polovici maja na Goriškem kar 745 menič protestov. Od teh jih je bilo največ v Gorici, in sicer 415, sledi Tržič s 194, Gradiška s 47, Gradež s 27 in Krmin s 24.

V Doberdobu so imeli pet menič protestov, v Steverjanu štiri, v Sovodnjah pa nobenega.

—«»—

IZ TRŽIČA

Pogajanja o zahtevah delavcev elektromehaničnega oddelka

V petek se bodo v Rimu na sedežu Intersinda sestali predstavniki delavcev elektromehaničnega oddelka tržiške ladjedelnice in uprave, da bi se sporazumeli o zahtevah delavcev, in sicer: da se povišajo za najmanj 10 odstotkov vse doklade, nadure in akordi, da se spoštuje sporazum, ki se tiče začasno odpuščenih delavcev. Zato so FIOM, CISL in UIL sklenile, da bodo v tem času prenehale z vsako sindikalno akcijo. V četrtek ob 17.30 bo v ta namen na sedežu FIOM sestanek vseh delavcev elektromehaničnega oddelka, ki delajo na odstotke.

—«»—

Tablica za vozove v Sovodnjah

Na županstvu v Sovodnjah imajo pripravljene nove tablice za vozove. Zato župan vabi vse prizadete, naj se čimprej zglasijo na županstvu in dvignejo vsak svojo tablico. S seboj naj prinesejo tudi potrdilo, ki jim je bilo s tem v zvezi ob svojem času izdano.

—«»—

Nenadna slabost

Včeraj okrog 9.30 so z avtom Zelenega križa pripeljali v goriško bolnišnico 76-letnega Ernesta Verzegnassija iz Gradiške, Borgo Maria Maddalena. Verzegnassi se je s kolesom peljal po Gradiški in ko je prišel blizu apnenice, mu je nenadoma postalo slabo ter padel na tla. V bolnišnici so mu zdravniki ugotovili pretres možganov in so ga zato tudi pridržali na zdravljenju.

Udeleženci Gira prišli včeraj v Trst

Svetovni prvak Van Looy prvi na cilju na nabrežju

Zaradi tračnic in spolzke ceste več padcev - Danes počitek v našem mestu

Van Looy na cilju

Včerajšnja, 17. etapa, ki je udeležence Gira pripeljala v naše mesto, kjer bo drugi in zadnji dan počitka pred napornimi gorskimi etapami, je bila večji del monotona in ni prinesla nobenih prememb. Van Looy je zmagal tudi včeraj in je žel največ aplavzov številnih Tržačanov, ki so kljub dežju prišli pozdravit pisano karavano kolesarjev iz cele Evrope.

Že začetek je bil len in samo klubski tovariš Battistinija in Massignana Manzoni je resno vzel včerajšnjo etapo in se je spustil v beg. Leteči cilji in še posebno prvi, ki je bil po 10 km vožnje, so ga privabili in mladi kolesar si je spravil v žep že po prvem cilju 50.000 lir. Ko je spoznal, da se glavnina zanj ne zmeni, je nadaljeval pot prepričan, da se mu posrečilo priti do Trsta. Prišel je, toda na smrt utrujen in v družbi drugih, ki so ga po 160 km samotne vožnje, dohiteli.

Skozi Oderzo je Manzoni vozil z 12' naskoka, a ta se je začel še pred Portogruaro vedno manjšati delno zaradi utrujenosti begunca, delno pa zaradi odgovora glavnine, ki se je prebudila. Pri Palazzolo je Carlesi skušal pobegniti, toda njegovi sopotniki ga niso izpustili izpred oči in njegov poskus se je razblinil v nič. Pri Cervignanu je Manzoni spoznal, da se njegovemu begu bliža konec, zaradi česar je raje počakal na ostalo družbo, ki ga je kmalu dohitela.

Skozi Tržič je vozila tako strnjena skupina, šele tu so se kolesarji razživeli in njihova hitrost je dosegla višek 60 km na uro. Prav zaradi tega se ni noben beg posrečil, pa čeprav je marsikateri poskusil oditi. Takoj po Tržiču je Bailetti sprožil napad. Balmanion pa mu je ostro odgovoril. Carlesi je ponovno poskusil srečo, 8 km od cilja pa je bil zopet Bailetti na vrsti, da poskusi srečo. Zaradi hitrega tempa se nobenemu ni posrečilo priti do naskoka in ker je dež zmočil cesto, ki je postala še kar spolzka, ni hotel nihče tvegati.

Po Barkovljah so se kolesarji znašli na tramvajskih tračnicah, ki so spravile, posebno pri železniški postaji, številne kolesarje, med katerimi je bil tudi odličn sprinter Poblet na tla. Po padcu so se vsi klubski tovariši Van Looya postavili v ospredju kolone, da bi tako zavarovali hrbet svetovnemu prvaku, ki je po kratkem dvoboju s Ciaccijem zmagal tudi v našem mestu. Fischerkeller, ki je bil takoj za svojim kapetanom ekipe je takoj po cilju nerodno padel, a na srečo mu ni bilo nič hudega.

Danes bodo kolesarji počivali in si nabrali nekaj moči, ki jih bodo uporabili na strmih vzpetinah gorskih velikanov. In prav tu bo prišlo do odločitve.

VRSTNI RED NA CILJU ETAPE VICENZA — TRST (204 km)

1. VAN LOOY (Bel), ki je prevozil progo v 5 urah 04'50", s povprečno hitrostjo 40.139 km
2. Ciacci,
3. Benedetti Rino (G.I. Ignis),
4. Padovan Arrigo (G. S. Gazzola), 5. Costalunga Bruno (G. S. Molteni), 6. Giusti, 7. Fontana, 8. Minieri, 9. Magni, 10. Van Est, 11. Galeaz, 12. Mazzacurati, 13. Sarazin, 14. Galdeano, 15. Pellegrini, 16. Bambi, 17. Di Maria, 18. Defilippis, 19. Fischerkeller, 20. Bertran, 21. Sorgeloos, 22. Suarez, 23. Schroeders, 24. Derboven, 25. Pambianco, 26. Sabbadin, 27. Coletto, 28. Mas, 29. Massignan, 30. Kazianka.

Sledijo vsi ostali.

SPLOSNA LESTVICA

1. PAMBIANCO 83.43'07",
2. Anquetil z zaost. 44",
3. Suarez 1'20",
4. Defilippis 3'25", 5. Junkermann 3'43", 6. Van Tongerloo 3'46", 7. Van Looy 4'07", 8. Carlesi 5'07", 9. Gaul 6'29", 10. Schroeders 7'53", 11. Massignan 9'19", 12. Mas 11'57", 13. Brugnami 14'50", 14. Fontona 17' 04", 15. Poblet 17'58", 16. Coletto 18'02", 17. Ernzer 21'24", 18. Conterno 21'42", 19. Taccone 21'59", 20. Battistini 22'45", 21. Balmamion, 22. Couvreur, 23. Riccò, 24. Mazzacurati, 25. Fallarini itd.

Kolesarska dirka po Sloveniji in Hrvatski

Danes 40 kolesarjev na startu v Zagrebu

Štiri etape v skupni dolžini 646 km - Cilj 10. t. m. v hrvatskem glavnem mestu

LJUBLJANA, 6. — Letošnja XIV. kolesarska dirka po Hrvatski in Sloveniji bo od 7. do 10. t.m. kljub nekaterim zadregam — vendarle stekla. Prireditelja Kolesarska zveza Slovenije in Kolesarska zveza Hrvatske sta bili namreč dolgo v hudih škripcih med iskanjem potrebnih finančnih sredstev, ki sta jih naposled le našli.

Ne glede na to, da organizacijskemu odboru to pot ni uspelo privabiti zastopnikov iz več kot dveh držav, se je vseeno odločil za izvedbo te dirke, v zvesti si predvsem, da je treba to tradicionalno prireditev s kolesi po vsej sili ohraniti na sporedu, ker bi je po prvi prekinitvi ne mogli več oživeti na novo.

Kakor smo zvedeli, se bo na startu v Zagrebu v sredo zbralo okrog 40 kolesarjev, med njimi tudi nekaj iz Švice in Avstrije kot edinih tujcev, medtem ko so Madžari Luksemburžani ter Nemci zaradi drugotnih nastopov odpovedali udeležbo.

Kljub sorazmerno skromnemu obsegu bo ta vožnja zanimiva še po drugi plati. Kolesarska zveza Jugoslavije je namreč sklenila, da bo ta prireditev hkrati tudi izbirna tekma za vse najboljše domače kolesarje, ki kandidirajo za amatersko dirko «Tour de France bodočnosti», kamor pojde osem izbrancev.

Dirka po Hrvatski in Sloveniji bo potekala v štirih etapah, in sicer:

I. etapa: Zagreb-Rijeka (180 km).

II. etapa: Rijeka-Nova Gorica (126 km) — prva poletapa: Nova Gorica-Bovec (70 km), druga poletapa).

III. etapa: Bovec-Ljubljana (133 km).

IV. etapa: Ljubljana-Zagreb (137 km).

Proga je v celoti dolga 646 kilometrov.

ROKOBORBA

YOKOHAMA, 6. — Mednarodna zveza za rokoborbo je določila, da bo svetovno prvenstvo v tej panogi 1962. leta v Sofiji.

TENIS

HANNOVER, 6. — Nemška teniška zveza je že določila igralce, ki bodo nastopili v četrtfinalu evropske cone za Davisov pokal z Italijo. Srečanje bo od 16. do 18. t. m. v Muenchenu. Nemčijo bodo zastopali Bungert, Kuhnke, Ecklebe in Buding, to so isti igralci, ki so premagali Holandsko.

Za obstoj v A in B - ligi

Triestina-Novara v nedeljo v Ferrari

V soboto ponovitev tekme Juventus - Inter

MILAN, 6. — Predsednik nogometne zveze je nocoj predsedoval sestanku med predstavniki raznih klubov, ki bodo morali nastopiti na kvalifikacijskih dodatnih tekmah za obstoj tako v A kot v B ligi.

Na sestanku so sklenili, da bodo posamezna kvalifikacijska srečanja A-lige na stadionu v Bologni po naslednjem razporedu:

v nedeljo 11. t. m. ob 17. uri **Bari - Lecco;**

v sredo 14. ob 17. uri **Bari - Udinese;**

v nedeljo 18. ob 17. uri **Lecco - Udinese;**

Tekme bodo v organizaciji zveze same. Isto velja za kvalifikacijsko tekmo za obstoj v B-ligi med **Triestino in Novaro. Srečanje bo v nedeljo 11. t. m. ob 17. uri** na občinskem stadionu v Ferrari.

Preostala tekma 11. kola prvenstva A-lige, ki je bila prekinjena zaradi mirne invazije igrišča med **Juventusom in Interjem** bo na občinskem stadionu v Turinu **v soboto 10. t. m. ob 17. uri.**

Finale za tretje mesto za italijanski nogometni pokal, ki bi moralo biti v nedeljo 11. t. m. v Turinu so s privoljenjem obeh klubov odložili na četrtek 29. junija.

Evropsko boksarsko prvenstvo v Beogradu

Poljak Valasek premagal Baseotta (Italija) s k.o.

Vacca in Saraudi (oba Italija) v polfinalu - Zmaga Jugoslovana Benedeka nad Kokuškinom (SZ)

BEOGRAD, 6. — V športni palači beograjskega velesejma, ki je prizorišče evropskega boksarskega prvenstva, je vedno bolj vroče. Slabši boksarji so bili izločeni, sedaj pa so na vrsti četrtfinalna srečanja v mušji, peresni, lahki in polteški kategoriji.

Največje zanimanje je v Beogradu vladalo za srečanje med domačinom Sacipovičem in Italijanom Paolom Vaccajem. Italijan je bil boljši in je prevladoval v vseh treh rundah ter je premagal Jugoslovana po točkah. Njegovo zmago je zelo lealno in športno beograjsko občinstvo pozdravilo z dolgotrajnim ploskanjem. Vacca je tako prišel v polfinale in se bo 9. t.m. spoprijel z Nemcem Babiashem.

Tudi Giulio Saraudi je v težki kategoriji prešel ovire in je s tehničnim K.O. odpravil Škota Menziesa. Italijan je bil v prvih dveh rundah v premoči, zaradi česar ni sočniku preostalo drugega kot predčasno prekiniti neenako borbo. Saraudi se bo v polfinalu srečal s Poljakom Josefowieczom. Nasprotno pa je Luigi Baseotto našel v Poljaku Valasku odličnega borca ki ga je z močnim krošejem v brado spravil za nekaj sekund na tla. Brž ko se je Italijan dvignil, ga je Valasek ponovno s serijo udarcev podrl in s tem prisilil sodnika, da mu je prisodil zmago s K.O. V peresni kategoriji je bil Italijan Bruno Melissano izločen po zaslugi Angleža Franka Taylora.

Od Jugoslovanov je največji uspeh dosegel v lahki kategoriji Benedek, ki je premagal Rusa Kokuškina. Uspešen je bil tudi Djakovljević, ki si je z zmago nad Skotom Fisherjem zagotovil pravico do nadaljevanja borbe. Milivojević pa je moral prepustiti zmago Poljaku Josefowiczu.

V ostalih borbah je Anglež Keddie izgubil z Bolgarom Papirisovom, Schultz (Nemčija) je premagal Holandca Vomersa Stolnikov (SZ) Romuna Dobresca itd.

ATLETIKA

VARŠAVA, 6. — V teku atletskega prvenstva varšavskega okrožja je svetovni prvak Piatkowski vrgel disk 58.59 m daleč.

* * *

RIM, 6. — Predsedstvo italijanske atletske zveze je sklenilo, da bo finale ekipnega državnega prvenstva za moške 10. in 11. t. m. v Turinu. V soboto bodo tekmovanja na stadionu Agnelli, v nedeljo pa na občinskem stadionu.

—«»—

Prihodnjo nedeljo 11. t. m.

Namiznoteniško prvenstvo za tržaške in goriške igralce

Pokrajinski odbor namiznoteniške zveze priredi v nedeljo 11. t. m. namiznoteniško prvenstvo za Trst in Gorico za člane, članice, moške dvojice, ženske dvojice, in mešane pare. Tekmovanje bo na stadionu «Prvi maj» z začetkom ob 9. uri.

Športno združenje Kor bo na ta turnir prijavilo le tiste igralce, ki so plačali letošnjo članarino. Kdor tega še ni storil in misli nastopati, naj to uredi čimprej.

Razpotje je zadelano z vozmi in živino. Lope so velikanske, toda vsi le ne morejo najti zavetja pod njimi. Ali naj bi, postavimo, Štefan Koseričev iz Ritomeč zapeljal tja svojo gore otave? Da privzdigne streho? Tja morejo le nizko naloženi vozovi, natovorjeni s klanim ali rezanim lesom, s pridelki njive in sadovnjaka. Le kam naj se dene človek z oglato ošmrcanim tovorom sena ali slame! Tovor je kakor hiša in voli pred njim so nedorasla teletca.

Iz prostornih hlevov sili duh po gnoju in stelji. Živina melje, prežvekuje in rožlja z vprego. Vstani ritnik! Voznik se huduje nad volom in se muči z vedrom vode. Nekateri so polegli, nekateri grme v gostilni. Ta in oni si sveti okoli voza; zavore, kakopak, te je vsekakor treba pregledati, kajti strmci na cestah proti morju ne dajo vozniku, da bi posedal na vozu.

Tu je življenje kakor na velikem sejmu, le da vre v Bazovici ponoči. In prav tam na razcepku ceste, kjer lahko pljuneš iz krčme v krčmo, tam je najzagatnejše, najglasnejše.

«Čuješ, Janez?»

Čuje. On je pripravljen, on bo pognal ...

A Luknjar, kje je ta?

«Luknjar?»

V tem vrvežu ni lahko najti človeka.

Potem se zajeza zrahlja, prične se tanjšati skozi borovo hosto proti Ključu in Katinari. Proti Trstu ...

Vzhajajoče sonce si potemtakem ne more ogledati bazovskega vrveža. Ko posveti mimo lop na razpotje, najde tam morda osamljenega voznika. Spotoma ga je doletela nezgoda, ali kaj? Prostori so prazni. Sredi razvlečenih mokrih lis samevajo goveji in konjski odpadki. Tla so nastlana z mrvo in slamo. Samo to je ostalo in duh po živini in sečnini se tudi še ni izparil ...

Mesto je tlakovano s pravokotnimi škrlmi. Škrli so sive in lepo oklesane. To je delo kraških kamnarjev, bog jim daj zdravja in vina! Potem imajo v mestu tudi smetarje, nekakšne kosce z ukrivljenimi metlami; ti stikajo po ulicah in trgih. Tako je urejeno v mestu!

Od sebe, Lis!

Liscu in Plavcu ni kdo ve kaj mar mestno okolje. Kreni sem, kreni tja. Vlečeta marljivo, a tla jima brž čas niso povšeči, dokaj previdno se morata prestopati, da bi jima tlak ne izpodnesel okovanih parkljev.

Prava reč, ta gosposka tla! Zložili so jih nad potoki in jarki, da bi prikrili usmrajeno greznico. Sam videz, potemtakem. Kalčevi imajo lesene pode, snažne lesene pode in ilovnata tla v kuhinji. Tu in tam je kakšna špranja, ni kaj reči, sicer pa ...

Tudi Janez mora biti previden v tej gneči. Tod je vse preveč naglice, vse nekam teče: ljudje in konji in kočije.

«Kume, ej! Kam peljete vodo?»

Kaj čenča, oglodek?

Kakopak, led se topi, vse teče od voza v tej vročini.

Končno se vendarle izvije iz norega sejmišča. Tu je sedaj nabrežje. Na levi so sive palače, vrag znaj, kdo prebiva v njih! Sama košatost jih je, teh palač. Vse tja do streh so naličene s stebri in stebrički, s polži in zvitki. Sam kamen, kakopak, v teh kambastih zapogkih, sam kamen in veščina kraških klesarjev, ki umejo s takšno skladnostjo razobešati vse to vibasto srobotje.

Na desni pa je morje.

Kakšna plan, kakšna čudovita dalja! Ha, to vam je ledina brez mejnikov, razlita vse tja do obzorja. Iz prikazni na ledini raste oklešćeni gozd jamborov in vrvi. Gozd niha in se klanja skladno z morskim dihanjem.

Pot po nabrežju je dobra, toda od slanega vonja v zraku se človeku nabira v grlu gorjupasta slina. Žejen postaja, žejen ... Janez kriči in vihti korobač.

Ločanci tovorijo led v klavnico. Nekaj voz se porazgubi po bolnicah, po mesarijah, a največ ledu potrebuje ribarnica. Tu so na delu vrli ljudje, krepki ljudje, kaj pa je njim razložiti nekaj voz ledu! S pripravnim orodjem ravnajo spretno in polnijo kletna skladišča, led se grmadi v globini, vrsta voz pa se krajša. Redči se in redči.

Ujec Primož je kakor sod. Kaj deš, fant? vprašuje in s takim glasom, kakor da se pogovarjata v viharju. Človek nikdar ne ve, kdaj se bo razsul. Janez razmišlja o tem in hiti. A hiti, hiti v tem vrvežu!

Mimo drse ohlapna krila, rožasti sončniki nad pretisnjenimi životki. Za krilom plahutne odišavljena sapica, ki jo širi izumetničeni cvet. Na takšne cvetove se potem love mestni metulji. Metulji, he-he, v skorjastih slamnikih. Toda s prav takšno muzavostjo, kakor gleda podeželan na mestno lišpavost, se ozira meščan za njegovo okornostjo. Janez obrsne s torbo gosposki laket in prav lahko čuje, kako se oni usaja. Nesrečnik! kriči za njim. Kriči, si misli, in hiti dalje. Takšen postane kmet v mestnem okolju — nebogljen in krotak. Mnogo manjši nego v Ločah, če se vzame. Kriči, si misli, in hiti svojo pot.

Tu smo torej!

Janez dvigne glavo in se ogleda. Toliko pač, da se prepriča, če ujec Primož še visi nad trgovino. Da, Primož Prelog je še vedno tam, in vstopi.

V prostoru je prijeten hlad, prepojen z vonjem po tkalskem kleju in škrobovini. To je od novega blaga, od nepreglednih skladovnic zajetnih zavitkov, razvrščenih po policah vse tja do stropa. Človek se ozira z občutkom prazničnega razpoloženja, kakor dan pred opasilom, ko si pomerja novo obleko. Toda hipnost občutka se naglo razblini v vsakdanjost. Med radovednimi obrazi ni videti ujčevega; nemara je v tistem osteklenjenem zakotku.

Gospod Prelog?

Ne, danes ga še ni bilo dol. Danes še ni prišel v trgovino. Ali naj mu kaj sporočijo? Ali mu lahko ...

Takšna je ta njihova ustrežljivost; nekoliko pretirana, res, bržčas zato, ker vprašuje po ujcu. Torej ga ni? Bo pač šel gor, če je tako. Pozdravljeni!

Toda ta pot mu je bila dokaj neprijetnejša.

Primož Prelog na stanovanjskih vratih je bil mnogo manjši nego oni nad trgovino. Zato pa ličnejši in bolj gosposki, vrezan s pismenkami v bakreno ploščico: Primož Prelog. Ali naj potrka? Nič. Narezljana hrastova vrata niso dala nikakega odmeva. Torej bo pozvonil.

Zelo previdno potegne medeninasti ročec, narahlo, kakor bi trgal obliž z opekline, a komaj izpusti, na... Vrag nesi takšno zvonilo! Vsa družina bo pritekla k vratom. Ah, ta, bodo rekli in se nejevoljno razšli.

Toda ujca tudi na domu ni našel. K vratom je prišla Rozina in povedala, da bo gospod Prelog ves dan zdoma.

Dobro, dobro. Oglasil se bo torej prihodnjič. Za danes se je prav lahko oddahnil.

Na povratku domov se je Janez ustavil v Materiji. Kastelic mu je bil namreč sporočil, naj se oglasi pri njem. Hrani zanj zelo važno novico, je sporočil.

1.

Pri Vrvarjevih je hiša polna ljudi. Tonek, ki je prvorojenec, se je kajpada oženil, akoravno se bratje in sestre še niso odločili oditi z domačega ognjišča. Otrok tudi ne manjka. Nevesta je rodna in izlušči vsako leto po enega iz svoje obilnosti. «Zanosi,» tako ima navado reči Vrvarjev Tonek, «da le hlače nanjo vržem, pa zanosi.» In potem sta tu še dva, ki ne moreta umreti. Ne ostaja jima torej drugega, nego zajemati iz družinske sklede, dokler se ju Gospod ne spomni. Res, velika rodbina, od vnukov tja do dedov — le kdo naj jih vse prešteje! Vendar so vsi nekako koristni: odrasli delajo, trdo delajo, otroci sicer še niso uporabni, a prav dobro obetajo. Niti starih dveh ne hrani zgolj molitev: ded napaja živino, kakšen srp pribrusi, košaro podplete, starici pa so prepuščeni otroci in ognjišče. Drugače tudi ne gre na kmetiji.

(Nadaljevanje sledi)